

PROGRAM CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA

VŠEOBECNÁ VÝZVA NA PREDKLADANIE NÁVRHOV NA ROKY 2008 – 2010

AKTUALIZÁCIA 2010 – STRATEGICKÉ PRIORITY

OBSAH

ÚVOD	3
1. Ako používať tento dokument.....	3
2. Všeobecný politický kontext.....	4
3. Všeobecné a osobitné ciele programu celoživotného vzdelávania	5
4. Prierezové podmienky.....	6
KAPITOLA 1 – SEKTOROVÉ PROGRAMY	7
1. Comenius – Školské vzdelávanie.....	7
1.1. Mobilita a partnerstvá.....	9
1.2. Mnohostranné projekty	9
1.2.1. Priorita 1: Rozvoj prístupov k výučbe a učeníu sa na podporu osvojovania si „prierezových“ kľúčových spôsobilostí u všetkých študentov	9
1.2.2. Priorita 2: Zlepšenie čitateľskej gramotnosti a ostatných základných zručností ..	9
1.2.3. Priorita 3: Jazykové vzdelávanie a jazyková rozmanitosť	10
1.2.4. Priorita 4: Rozvoj prostredí na digitálne vzdelávanie na osvojovanie si kľúčových spôsobilostí.....	10
1.2.5. Priorita 5: Zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky	10
1.2.6. Priorita 6: Rozvoj a vedenie škôl	10
1.3. Siete.....	11
1.3.1. Priorita 1: Rozvoj vysoko kvalitného predškolského vzdelávania a starostlivosti 11	
1.3.2. Priorita 2: Vedenie škôl.....	11
1.3.3. Priorita 3: Podpora podnikavosti a väzieb na svet práce.....	11
1.3.4. Priorita 4: Rozvoj prostredí na digitálne vzdelávanie na osvojovanie si kľúčových spôsobilostí.....	12
1.3.5. Priorita 5: Prispievať k väčšej prít'azlivosti štúdia prírodovedných a technických predmetov.....	12
1.3.6. Priorita 6: Rozvoj vzdelávania osôb s osobitnými potrebami s cieľom začleniť všetkých mladých ľudí, najmä osoby s postihnutím	12
1.3.7. Priorita 7: Predčasné ukončovanie školskej dochádzky.....	12
2. Erasmus – Vysokoškolské vzdelávanie vrátane vyššieho odborného vzdelávania a prípravy	14
2.1. Mobilita	16
2.2. Mnohostranné projekty	17
2.2.1. Projekty na tvorbu študijných programov (CD).....	17
2.2.2. Projekty zamerané na spoluprácu medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania a podnikmi.....	17
2.2.3. Projekty podporujúce modernizáciu inštitúcií vysokoškolského vzdelávania	18
2.2.4. Projekty virtuálnych univerzít.....	18
2.3. Siete.....	18
2.3.1. Akademické siete	19
2.3.2. Štrukturálne siete.....	19

3.	Leonardo da Vinci – Počiatočné a ďalšie odborné vzdelávanie a príprava	20
3.1.	Mobilita a partnerstvá.....	21
3.2.	Mnohostranné projekty	22
3.2.1.	Priorita 1: Transparentnosť a uznávanie spôsobilostí a kvalifikácií	22
3.2.2.	Priorita 2: Rozvíjanie kvality a prítlačivosti systémov a praxe OVP	23
3.2.3.	Priorita 3: Rozvoj odborných zručností na základe potrieb trhu práce – Nové zručnosti pre nové pracovné miesta	23
3.2.4.	Priorita 4: Rozvíjanie zručností a spôsobilostí učiteľov OVP, školiteľov a majstrov v odbornej príprave.....	24
3.3.	Siete.....	24
3.3.1.	Siete EKOVP.....	24
3.3.2.	Siete zainteresovaných strán	25
4.	Grundtvig – Vzdelávanie dospelých a iné spôsoby vzdelávania	26
4.1.	Mobilita a partnerstvá.....	27
4.2.	Mnohostranné projekty	27
4.2.1.	Priorita 1: Kľúčové spôsobilosti.....	28
4.2.2.	Priorita 2: Zlepšovanie kvality vzdelávania dospelých.....	28
4.2.3.	Priorita 3: Zlepšovanie prítlačivosti a prístupu k vzdelávaniu dospelých	29
4.2.4.	Priorita 4: Zlepšenie validácie neformálneho a informálneho vzdelávania	29
4.2.5.	Priorita 5: Podpora vzdelávania dospelých pre marginalizovaných a znevýhodnených občanov a migrantov	29
4.2.6.	Priorita 6: Výučba a učenie sa v neskoršom veku; medzigeneračné a rodinné vzdelávanie.....	29
4.3.	Siete.....	30
4.3.1.	Priorita 1: Jazykové vzdelávanie vo vzdelávaní dospelých	30
4.3.2.	Priorita 2: Vytváranie akademických sietí vo vzdelávaní dospelých.....	30
4.3.3.	Priorita 3: Vytváranie sietí zainteresovaných strán vo vzdelávaní dospelých	31
4.3.4.	Priorita 4: Validácia a certifikácia.....	31
KAPITOLA 2 – PRIEREZOVÝ PROGRAM		32
1.	Kľúčová aktivita 1 – Politika spolupráce a inovácie.....	32
1.1	Študijné návštevy pre odborníkov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a osoby s rozhodovacími právomocami – (mobilita).....	32
1.2	Štúdie a porovnávací výskum	33
2.	Kľúčová aktivita 2 - Jazyky	35
2.1	Mnohostranné projekty	35
2.2	Siete.....	35
3.	Kľúčová aktivita 3 – IKT	37
3.1	Mnohostranné projekty	37
3.2	Siete.....	38
4.	Kľúčová aktivita 4 - Šírenie a využívanie výsledkov	40
KAPITOLA 3 – PROGRAM JEAN MONNET		41
Aktivity v oblasti výučby, výskumu a reflexií programu Jean Monnet.....		41

ÚVOD

1. AKO POUŽÍVAŤ TENTO DOKUMENT

Tento dokument je aktualizáciou priorít všeobecnej výzvy 2008 – 2010 v rámci programu celoživotného vzdelávania Spoločenstva (PCV). Stanovujú sa v ňom prioritné témy, v súvislosti s ktorými si záujemcovia v rámci rôznych akcií tohto programu môžu podať žiadosti. Aj keď prevažná väčšina obsahu výzvy 2008 – 2010 sa nemení, pribudli niektoré úpravy s cieľom zohľadniť vývoj politických priorít.

Priority uvedené v tomto dokumente odrážajú témy, ktoré sú pre rozvoj politiky v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy na európskej úrovni najdôležitejšie. Návrhy by sa v zásade mali venovať týmto prioritám, aby mohli byť vybrané.

Všeobecnú výzvu treba chápať v súvislosti s týmito dokumentmi:

- rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje program celoživotného vzdelávania na roky 2007 – 2013¹;
- príručka k programu celoživotného vzdelávania, v ktorej sa nachádza opis akcií a finančné a administratívne opatrenia².

¹ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES z 15. novembra 2006, ktorým sa ustanovuje akčný program v oblasti celoživotného vzdelávania a rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1357/2008/ES zo 16. decembra 2008, ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 1720/2006/ES.

² http://ec.europa.eu/education/llp/doc848_en.htm .

2. VŠEOBECNÝ POLITICKÝ KONTEXT

Všeobecnou prioritou programu celoživotného vzdelávania (PCV) je posilnenie prínosu vzdelávania a odbornej prípravy k dosiahnutiu lisabonského cieľa, aby sa EÚ stala najkonkurencieschopnejšou znalostnou ekonomikou s trvalo udržateľným hospodárskym rozvojom, s viacerými a kvalitnejšími pracovnými miestami a s väčšou sociálnou súdržnosťou.

Konkrétnejšie sa prostredníctvom PCV podporuje vykonávanie európskej politiky v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ako sa stanovuje v pracovnom programe Vzdelávanie a odborná príprava 2010³ a v novom strategickom rámci pre európsku spoluprácu do roku 2020. Členské štáty sa prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie snažia o to, aby sa celoživotné vzdelávanie a mobilita stali skutočnosťou, aby sa zlepšila kvalita a efektívnosť vzdelávania a odbornej prípravy, usilujú sa o presadzovanie rovnosti, sociálnej súdržnosti, aktívneho občianstva a o posilňovanie tvorivosti a inovácie na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy v Európe⁴.

V tejto súvislosti sú obzvlášť relevantné tieto nedávne iniciatívy:

- oznámenie „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“ na účely predvídania a zosúladovania budúcich potrieb, pokiaľ ide o zručnosti⁵,
- spolupráca medzi univerzitami a podnikmi, ako sa stanovuje v oznámení Komisie o novom partnerstve pre modernizáciu univerzít: fórum EÚ na dialóg medzi univerzitami a podnikmi⁶,
- činnosti na podporu mobility občanov a úsilia na zabezpečenie transparentnosti v európskych systémoch vzdelávania a odbornej prípravy a na zlepšenie uznávania období štúdií v zahraničí⁷.

Na internetovej stránke GR EAC je k dispozícii kompletný súbor politických referenčných dokumentov zameraných na tieto témy⁸.

Konkrétny politický kontext pre oblasť školského vzdelávania, vysokoškolského vzdelávania, odborného vzdelávania a vzdelávania dospelých sa uvádza v kapitolách venovaných sektorovým programom.

³ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc28_en.htm.

⁴ Závery Rady o strategickom rámci európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy („ET 2020“), http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/107622.pdf.

⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1122_en.htm.

⁶ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1124_en.htm.

⁷ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1292_en.htm.

⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc36_en.htm.

3. VŠEOBECNÉ A OSOBITNÉ CIELE PROGRAMU CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA

Všeobecné a osobitné ciele programu celoživotného vzdelávania sú stanovené v článku 1 rozhodnutia o programe a pre informáciu sú ešte raz uvedené ďalej v texte. Uplatňujú sa podľa potreby na všetky časti programu a sú doplnené o osobitné a operačné ciele pre každý podprogram, ktoré sú uvedené aj v príslušných kapitolách tejto výzvy na predkladanie návrhov.

Všeobecným cieľom programu, ktorý je stanovený v článku 1.2 rozhodnutia o programe, je: prispievať prostredníctvom celoživotného vzdelávania k rozvoju Európskej únie ako vyspelej znalostnej spoločnosti s udržateľným hospodárskym rozvojom, s viacerými a kvalitnejšími pracovnými miestami a s väčšou sociálnou súdržnosťou pri súčasnom zabezpečení riadnej ochrany životného prostredia pre budúce generácie. Je zameraný najmä na posilnenie vzájomnej výmeny, spolupráce a mobility medzi systémami vzdelávania a odbornej prípravy v rámci Európskej únie tak, aby sa stali svetovým štandardom kvality.

Osobitné ciele stanovené v článku 1.3 rozhodnutia o programe sú:

- a) prispievať k rozvoju kvalitného celoživotného vzdelávania a podporovať vysokú výkonnosť, inovácie a európsky rozmer v systémoch a postupoch v tejto oblasti;
- b) podporovať realizáciu európskeho priestoru celoživotného vzdelávania;
- c) pomáhať pri zvyšovaní kvality, prístupnosti a dostupnosti príležitostí na celoživotné vzdelávanie, ktoré sú k dispozícii v členských štátoch;
- d) posilňovať prínos celoživotného vzdelávania k sociálnej súdržnosti, aktívnemu občianstvu, dialógu medzi kultúrami, rodovej rovnosti a osobnému uspokojeniu;
- e) pomáhať pri podpore tvorivosti, súťaživosti, zamestnateľnosti a rozvoja podnikateľského ducha;
- f) prispievať k zvýšeniu účasti na celoživotnom vzdelávaní ľudí všetkých vekových kategórií vrátane ľudí s osobitnými potrebami a znevýhodnených skupín nezávisle od ich sociálno-ekonomického zázemia;
- g) podporovať jazykové vzdelávanie a jazykovú rozmanitosť;
- h) podporovať rozvoj inovácií s podporou IKT v obsahu, službách, pedagogických teóriách a praxi pre celoživotné vzdelávanie;
- i) posilňovať úlohu celoživotného vzdelávania pri vytváraní vedomia európskeho občianstva na základe chápania a dodržiavania ľudských práv a demokracie a podporovať toleranciu a rešpektovanie iných národov a kultúr;
- j) podporovať spoluprácu pri zabezpečovaní kvality vo všetkých sektoroch vzdelávania a odbornej prípravy v Európe;
- k) podnecovať najlepšie možné využívanie výsledkov, inovačných výstupov a postupov a zabezpečiť výmenu osvedčených postupov v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje program celoživotného vzdelávania, s cieľom zlepšiť kvalitu vzdelávania a odbornej prípravy.

4. PRIEREZOVÉ PODMIENKY

V súlade s článkom 14 ods. 2 rozhodnutia, ktorým sa ustanovuje PCV, sú mnohostranné projekty a siete v rámci programov Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci a Grundtvig a kľúčové aktivity prierezového programu otvorené takisto partnerom z tretích krajín, ktoré sa nezúčastňujú na programe celoživotného vzdelávania na základe článku 7 rozhodnutia. Podrobné informácie o príslušných akciách a podmienkach účasti sú k dispozícii v príručke k programu celoživotného vzdelávania.

Sprievodné opatrenia sa podporujú vo všetkých sektorových programoch a v kľúčovej aktivite 2 (Jazyky).

V rámci všetkých programov sa venuje zvýšená pozornosť systematickému šíreniu a využívaniu výsledkov na projektovej, programovej a politickej úrovni. Všetky návrhy projektov musia obsahovať jasný plán šírenia a využívania výsledkov.

Komisia posúdi žiadosti o spolufinancovanie nových pracovných programov pre siete financované v predchádzajúcich rokoch so zreteľom na dosiahnuté výsledky príslušných sietí a na pridanú hodnotu nových návrhov.

KAPITOLA 1 – SEKTOROVÉ PROGRAMY

1. COMENIUS – ŠKOLSKÉ VZDELÁVANIE

Úvod: Politický kontext

Rada Európy v novembri 2008 odsúhlasila posilnenie európskej spolupráce v oblasti politik školského vzdelávania⁹. Cieľom je poskytnúť všetkým mladým ľuďom kvalitné vzdelanie, ktoré ich pripraví na pôsobenie v globalizovaných spoločnostiach a na rýchlo sa meniaci svet práce a pomôže im v plnej miere rozvinúť ich potenciál vrátane inovácie, kreativity a aktívneho občianstva.

Spolupráca vychádza zo spoločnej činnosti v rámci pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010¹⁰ a najmä z činnosti v oblasti kľúčových spôsobilostí¹¹, vzdelávania učiteľov¹² a spravodlivosti¹³. Zohľadňujú sa pri nej závery zasadnutia Európskej rady z marca 2008, ktorá v tom čase naliehala na členské štáty, aby znížili počet mladých ľudí, ktorí nevedia dobre čítať a počet malých ľudí, ktorí predčasne ukončujú školskú dochádzku, a aby zlepšili výsledky učiacich sa z prostredia migrujúcich alebo znevýhodnených rodín, a potreba posilňovať kreativitu a inováciu vo vzdelávaní¹⁴.

Posilňovanie spolupráce v oblasti politiky škôl je takisto dôležité vzhľadom na to, že pokrok smerom k európskym referenčným cieľom¹⁵ týkajúcim sa školského vzdelávania bol nedostatočný: nenastalo žiadne zlepšenie čitateľskej gramotnosti a miera zlepšenia v oblasti predčasného ukončenia školskej dochádzky a dosiahnutia úplného stredoškolského vzdelávania je stále príliš nízka. Aj keď sa dosiahol cieľ v počte študentov matematiky, prírodných vied a techniky, počty študentov okrem štúdia výpočtovej techniky klesajú a účasť žien je stále nízka.

⁹ Závery Rady o príprave mladých ľudí na 21. storočie: agenda pre európsku spoluprácu zameranú na školy (2905. zasadnutie Rady pre VZDELÁVANIE, MLÁDEŽ A KULTÚRU, Brusel, 21. november 2008 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/104238.pdf.

¹⁰ http://ec.europa.eu/education/index_en.htm.

¹¹ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady 2006/962/ES z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie, Ú. v. EÚ L 394/10, 30.12.2006. http://ec.europa.eu/education/school-education/doc830_en.htm.

¹² Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov na zasadnutí v Rade 15. novembra 2007 o zlepšovaní kvality vzdelávania učiteľov ((2007/C 300/07), november 2007, http://ec.europa.eu/education/school-education/doc832_en.htm.

¹³ Účinnosť a rovnosť v európskych systémoch vzdelávania a odbornej prípravy.

Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu, KOM(2006) 481 v konečnom znení, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0481:FIN:EN:PDF>.

¹⁴ Závery Rady z 13. a 14. marca 2008 – Závery predsedníctva, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/99410.pdf.

¹⁵ Závery Rady z mája 2003 o referenčných úrovniach priemerného európskeho vzdelávania a odbornej prípravy (referenčné ukazovatele) a Výročná správa o pokroku 2008, dostupné na adrese http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc34_en.htm v rubrike „News“.

Z celkového hľadiska si tento vývoj politiky a výzvy vyžadujú posilnenú európsku spoluprácu s cieľom:

A. Poskytnúť *všetkým* žiakom kľúčové spôsobilosti pre celoživotné vzdelávanie, ako sa uvádza v odporúčaní z roku 2006:

1. komunikácia v materinskom jazyku;
2. komunikácia v cudzích jazykoch;
3. matematická spôsobilosť a základné spôsobilosti v oblasti vedy a techniky;
4. digitálna spôsobilosť;
5. naučiť sa učiť;
6. spoločenské a občianske spôsobilosti;
7. zmysel pre iniciatívnosť a podnikavosť;
8. kultúrne povedomie a vyjadrovanie.

Toto si vyžaduje nielen zabezpečiť, aby všetci študenti nadobudli kľúčové spôsobilosti v plnom rozsahu, či už v osobitnom predmete alebo prierezové, ale takisto využívať hodnotiace techniky, ktoré podporujú vzdelávanie prispôbené individuálnym potrebám.

B. Zabezpečiť vysokú kvalitu vzdelávania pre *každého* študenta. Patrí sem rozšírenie prístupu k predškolskému vzdelávaniu, zlepšenie miery spravodlivosti v školských systémoch, zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky, a zlepšenie podpory pre študentov s osobitnými potrebami v rámci všeobecného školstva.

C. Pokračovať v zlepšovaní kvality učiteľov a ostatných školských pracovníkov. Toto si vyžaduje častejšie a kvalitnejšie vzdelávanie učiteľov počas celej ich kariéry, účinnejší nábor učiteľov a pomoc vedeniu jednotlivých škôl sústrediť sa na zlepšovanie vzdelávania.

Komisia v roku 2008 zorganizovala konzultáciu¹⁶ o tom, ako by politiky vzdelávania mohli lepšie reagovať na výzvy spojené s imigráciou a mobilitou v EÚ. Výsledky tejto konzultácie prispievajú k vymedzeniu cielenejších politík na zabezpečenie spravodlivých výsledkov pre všetkých učiacich sa. Komisia uverejní správu o konzultácii na jeseň 2009.

Úvod: Osobitné a operačné ciele programu Comenius

Osobitné ciele programu Comenius, ako sa stanovuje v článku 17.1 rozhodnutia o programe celoživotného vzdelávania, sú:

- a) rozvíjať medzi mladými ľuďmi a pedagogickými pracovníkmi poznanie a porozumenie rozmanitosti európskych kultúr a jazykov a jej hodnoty;
- b) pomáhať mladým ľuďom získavať základné životné zručnosti a schopnosti potrebné na ich osobný rozvoj, budúce zamestnanie a aktívne európske občianstvo.

Operačné ciele programu Comenius ustanovené v článku 17.2 rozhodnutia o programe sú:

- a) zlepšiť kvalitu a zvýšiť objem mobility žiakov a pedagogických pracovníkov v rôznych členských štátoch;

¹⁶ Zelená kniha „Migrácia a mobilita: výzvy a príležitosti vzdelávacích systémov EÚ“. Konzultácia sa skončila 31. decembra 2008: http://ec.europa.eu/education/news/news490_en.htm.

- b) zlepšiť kvalitu a zvýšiť objem partnerstiev medzi školami v rôznych členských štátoch tak, aby sa počas trvania programu aspoň 3 milióny žiakov zúčastnili spoločných vzdelávacích aktivít;
- c) podporovať učenie sa moderných cudzích jazykov;
- d) podporovať rozvoj inovatívneho obsahu, služieb, pedagogík a praxe pre celoživotné štúdium, ktoré sú založené na informačných a komunikačných technológiách,
- e) zvýšiť kvalitu a európsky rozmer odbornej prípravy učiteľov;
- f) podporovať zlepšovanie pedagogických prístupov a riadenia škôl.

Priority pre akcie programu Comenius

V ďalej uvedených konkrétnych prioritách sa odráža uvedený vývoj v politike a oblasti na užšiu spoluprácu v rámci politiky.

1.1. Mobilita a partnerstvá

Pre tieto akcie nie je stanovená žiadna osobitná tematická priorita.

1.2. Mnohostranné projekty

Mnohostranné projekty Comenius sa týkajú vývoja materiálov, metodiky a inej podpory, ktorá slúži na vývoj alebo prenos inovácií. Sú zamerané na zlepšovanie vzdelávania a ďalšieho profesionálneho rozvoja školských pracovníkov. Uprednostnia sa tieto témy:

1.2.1. Priorita 1: Rozvoj prístupov k výučbe a učeniu sa na podporu osvojovania si „prierezových“ kľúčových spôsobilostí u všetkých študentov

Čoraz častejšie sa od počiatočného vzdelávania vyžaduje, aby vzdelávajúcim sa osobám poskytlo „prierezové“ kľúčové spôsobilosti (pozri kľúčové spôsobilosti 4 až 8), ktoré nie je možné zaradiť do samostatného predmetu, a preto si vyžadujú koordinovaný prístup v rámci širokého spektra pedagogických pracovníkov. Je potrebné najmä posilniť motiváciu študentov, pokiaľ ide o učenie sa a získavanie zručností týkajúcich sa spôsobov učenia sa.

Projekty by sa mali zamerať na tvorbu, testovanie a realizáciu kurzov a pedagogických materiálov a metód a inovačných stratégií (napr. skupinová výučba) určených na:

- zvyšovanie motivácie študentov a zvyšovanie príťažlivosti učenia, najmä pre migrantov a pre osoby, ktoré sú sociálno-ekonomicky znevýhodnené,
- posilňovanie získavania vzdelávacích zručností u študentov, posilňovanie väzieb medzi školským vzdelávaním a svetom práce a/alebo občianskou spoločnosťou,
- posilňovanie medzikultúrneho vzdelávania a jeho prínosu k sociálnej integrácii.

1.2.2. Priorita 2: Zlepšenie čitateľskej gramotnosti a ostatných základných zručností

Úroveň zručností týkajúcich sa čitateľskej gramotnosti medzi žiakmi škôl v rámci EÚ sa nezlepšuje a v niektorých prípadoch upadá. Povaha gramotnosti sa mení napríklad pod vplyvom nových médií. Je osobitne potrebné odstrániť rozdiely v ovládaní základných zručností medzi chlapcami a dievčatami, v mnohých prípadoch treba posilniť základné

zručnosti migrantov (vrátane znalosti jazyka hostiteľskej krajiny) a osôb, ktoré sú sociálno-ekonomicky znevýhodnené

Projekty by sa mali zamerať na tvorbu, testovanie a realizáciu kurzov, materiálov, nových pedagogických metód a stratégií určených na zlepšenie výučby a nadobúdania základných zručností.

1.2.3. *Priorita 3: Jazykové vzdelávanie a jazyková rozmanitosť*

Projekty by sa mali zamerať najmä na tvorbu, testovanie a realizáciu študijných programov, kurzov alebo materiálov, metodík a pedagogických stratégií v oblastiach, akými sú napríklad:

- jazykové vzdelávanie od raného veku,
- tvorba a šírenie nástrojov na výučbu a učenie sa cudzích jazykov, ktorých používanie a vyučovanie je menej rozšírené,
- obsahovo a jazykovo integrované vzdelávanie (CLIL) a zároveň
- testovanie jazykových zručností.

1.2.4. *Priorita 4: Rozvoj prostredí na digitálne vzdelávanie na osvojovanie si kľúčových spôsobilostí*

Je potrebné zlepšovať a aktualizovať zručnosti a znalosti učiteľov, aby dokázali čo najlepšie využívať nové príležitosti vytvárané informačnými a komunikačnými technológiami na podporu učenia sa a vyučovania, a rozvoj spôsobilostí počas celého života.

Projekty by sa mali zamerať na tvorbu, testovanie a realizáciu materiálov, kurzov a nových pedagogických metód určených na to, aby učiteľom pomohli efektívne využívať informačné a komunikačné technológie na podporu učenia sa a zlepšiť využívanie kvalitného digitálneho obsahu vo výučbe v školách.

1.2.5. *Priorita 5: Zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky*

Zníženie predčasného ukončovania školskej dochádzky (odchod zo školy) je naďalej jednou z kľúčových výziev pre európske vzdelávacie systémy. Učitelia a ostatní školskí pracovníci musia byť dobre vybavení na rozvíjanie individuálnych a školských stratégií, pomocou ktorých sa zabezpečí, že všetci žiaci úspešne skončia školskú dochádzku.

Projekty by sa mali zameriavať na rozvíjanie pedagogických prístupov, testovanie a realizáciu stratégií a materiálov s cieľom vybaviť učiteľov ako aktívnych činiteľov pri predchádzaní predčasnemu ukončovaniu školskej dochádzky.

1.2.6. *Priorita 6: Rozvoj a vedenie škôl*

Rada prijala závery, že školy by sa mali rozvíjať ako vzdelávacie spoločenstvá, ktoré sú okrem iného založené na spoločnej vízii a partnerstvách. Zručnosti vedúcich pracovníkov škôl v súvislosti s motivovaním žiakov a pracovníkov na učenie sa stali rozhodujúcimi. Vedenie škôl v tejto súvislosti znamená ktorýkoľvek pracovník s právomocami na vedenie.

Projekty by sa mali zamerať na rozvoj, testovanie a zavádzanie stratégií a na poskytovanie praktickej prípravy v oblasti vedenia vrátane zručností potrebných na rozvoj škôl ako vzdelávacích spoločenstiev.

1.3. Siete

Uprednostnia sa tieto témy:

1.3.1. Priorita 1: Rozvoj vysoko kvalitného predškolského vzdelávania a starostlivosti

Siete by mali poskytovať fórum/platformu na spoločnú reflexiu a európsku spoluprácu pri určovaní a posilňovaní kvality predškolského vzdelávania a opatrovateľských služieb, najmä pokiaľ ide o:

- identifikáciu a výmenu skúseností a osvedčených postupov pri predškolskom vzdelávaní a starostlivosti a o vychádzanie z takýchto skúseností a postupov,
- skúmanie rovnováhy medzi sociálnymi a vzdelávacími aspektmi poskytovania predškolského vzdelávania a starostlivosti,
- podporu osvojovania si cudzích jazykov v predškolskom veku, najmä u detí z prostredia migrantov,
- presadzovanie pedagogických prístupov, pomocou ktorých sa posilňuje kreativita detí v predškolskom veku,
- identifikáciu tém pre mnohostranné projekty a ďalšie formy spolupráce na európskej úrovni.

1.3.2. Priorita 2: Vedenie škôl

Tak ako v mnohých organizáciách, ktoré majú spoločné vedenie, od všetkých vedúcich pracovníkov sa vyžadujú vodcovské schopnosti. Siete by mali poskytovať fórum/platformu na spoločnú reflexiu a európsku spoluprácu pri:

- identifikácii a podpore inovácií a najlepšej praxe pri efektívnom vedení škôl.

1.3.3. Priorita 3: Podpora podnikavosti a väzieb na svet práce

Siete by mali poskytovať fórum/platformu na spoločnú reflexiu a európsku spoluprácu pri určovaní a podpore inovácií a najlepšej praxe v oblasti kultúry podnikania a vytvárania väzieb medzi školami a svetom práce. Mali by sa zameriavať na všetky ďalšie uvedené oblasti:

- identifikácia spôsobov rozvíjania zmyslu pre iniciatívnosť a podnikavosť medzi žiakmi a učiteľmi;
- úspešný prechod od počiatočného vzdelávania k ďalšiemu vzdelávaniu a odbornej príprave vrátane usmernenia a poradenstva;
- využívanie a šírenie výsledkov projektov programu Comenius a ďalších európskych aktivít v oblasti „školy a sveta práce“;
- výmena skúseností a vytváranie sietí medzi zainteresovanými stranami (odborníkmi, inštitúciami a pod.) s cieľom maximalizovať príspevok škôl k zníženiu nezamestnanosti mladých ľudí.

1.3.4. *Priorita 4: Rozvoj prostredí na digitálne vzdelávanie na osvojovanie si kľúčových spôsobilostí*

Siete by mali poskytovať fórum/platformu na spoločnú reflexiu a európsku spoluprácu pri určovaní a podpore inovácií a najlepšej praxe, pokiaľ ide o rozvoj/implementáciu prostredia na digitálne vzdelávanie. Siete by sa mali zameriavať na:

- identifikáciu nových metód a prístupov k vyučovaniu a učeni sa pomocou IKT,
- podporu digitálneho obsahu vzdelávania týkajúceho sa kľúčových spôsobilostí a podporu učiteľov pri tvorivom využívaní digitálnej technológie a prostriedkov,
- zhromažďovanie, overovanie a šírenie digitálneho obsahu a jeho integráciu do činnosti vzdelávacích zariadení a (alebo) národných a regionálnych systémov vzdelávania,
- poskytovanie služieb a poradenstva týkajúcich sa autorských práv, licencií, zabezpečenia kvality, verejno-súkromných partnerstiev a viacjazyčnosti.

1.3.5. *Priorita 5: Prispievať k väčšej prítlačivosti štúdia prírodovedných a technických predmetov*

Siete by mali poskytovať fórum/platformu na spoločnú reflexiu a európsku spoluprácu pri určovaní a podpore inovácií a najlepšej praxe v súvislosti s prítlačivosťou štúdia prírodovedných a technických predmetov. Mali by sa zamerať na:

- zatriktívnenie štúdia prírodovedných a technických predmetov pre študentov,
- prípravu a poskytovanie informácií o budúcom štúdiu alebo povolaniach v oblasti vedy a techniky;
- zníženie rodovej nerovnováhy v štúdiu prírodovedných predmetov a v povolaniach v tejto oblasti.

1.3.6. *Priorita 6: Rozvoj vzdelávania osôb s osobitnými potrebami s cieľom začleniť všetkých mladých ľudí, najmä osoby s postihnutím*

Siete by mali poskytovať fórum/platformu na spoločnú reflexiu a európsku spoluprácu pri určovaní a podpore inovácií a najlepšej praxe v súvislosti s rozvojom vzdelávania osôb s osobitnými potrebami s cieľom začleniť všetkých do spoločnosti.

Siete by sa mali zameriavať za posilnenie podpory pre študentov s osobitnými potrebami v rámci všeobecného školstva.

1.3.7. *Priorita 7: Predčasné ukončovanie školskej dochádzky*

Siete by mali poskytovať fórum/platformu na spoločnú reflexiu a európsku spoluprácu pri určovaní a podpore inovácií a najlepšej praxe v súvislosti so znižovaním predčasného ukončovania školskej dochádzky. Siete by sa mali zameriavať na:

- znižovanie predčasného ukončovania školskej dochádzky, napríklad na úrovni škôl, miestnej, regionálnej alebo celoštátnej úrovni,
- diferencované prístupy k boju proti predčasnému ukončovaniu školskej dochádzky, napríklad na základe veku, pohlavia, konkrétnych sociálnych zázemí a pod.,

- odbornú prípravu učiteľov a školských pracovníkov zameranú na včasné odhalenie faktorov, ktoré u študenta s veľkou pravdepodobnosťou predurčujú predčasné ukončenie školskej dochádzky, a na nápravné opatrenia na predchádzanie predčasnemu ukončovaniu školskej dochádzky,
- prepojené prístupy v rámci sociálnych politík a služieb na boj proti predčasnemu ukončovaniu školskej dochádzky,
- zlepšovanie úlohy účinného usmerňovania pri znižovaní predčasného ukončovania školskej dochádzky,
- neformálne vzdelávanie ako prostriedok na zlepšenie študijných výsledkov jednotlivcov.

2. ERASMUS – VYSOKOŠKOLSKÉ VZDELÁVANIE VRÁTANE VYŠŠIEHO ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY

Úvod: Politický kontext

Politika EÚ v oblasti vysokoškolského vzdelávania sa zameriava na podporu reforiem systémov vysokoškolského vzdelávania v členských štátoch, aby sa dosiahol ich väčší súlad a aby lepšie zodpovedali potrebám znalostnej spoločnosti. Sú potrebné reformy, aby bolo možné čeliť výzvam globalizácie a na prípravu a preškolenie európskej pracovnej sily. Inštitúciám vysokoškolského vzdelávania by mali umožniť plniť ich úlohu v Európe založenej na vedomostiach a významne prispievať k lisabonskej stratégii pre rast a zamestnanosť.

V rámci úvah o modernizácii univerzít Komisia určila tri hlavné oblasti reformy vysokoškolského vzdelávania:

- reforma študijných programov: trojstupňový systém (bakalársky – magisterský – doktorandský), vzdelávanie založené na spôsobilostiach, otvorený systém vzdelávania, uznávanie kvalifikácií a spôsobilostí, mobilita v súlade s bolonským procesom;
- reforma riadenia: autonómnosť a zodpovednosť inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, strategické partnerstvá, zabezpečenie kvality;
- reforma financovania: diverzifikované zdroje príjmov inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, školné, granty a pôžičky, spravodlivosť a prístup, cielené financovanie EÚ.

V máji 2006 Komisia uverejnila oznámenie *Uskutočňovanie programu modernizácie univerzít: vzdelávanie, výskum a inovácie*,¹⁷ v ktorom označila deväť opatrení, ktoré sa považujú za potrebné pre uskutočňovanie programu modernizácie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, pokrývajúce tieto tri oblasti reformy: 1) prelomenie bariér obklopujúcich inštitúcie vysokoškolského vzdelávania v Európe; 2) zabezpečenie skutočnej autonómie a zodpovednosti inštitúcií vysokoškolského vzdelávania; 3) poskytovanie stimulov pre štruktúrované partnerstvá s obchodnou komunitou; 4) poskytovanie správnej kombinácie zručností a spôsobilostí pre trh práce; 5) zníženie medzery vo financovaní a účinnejšie financovanie vzdelávania a výskumu; 6) posilnenie interdisciplinarít a transdisciplinarít; 7) aktivácia poznatkov pomocou interakcie so spoločnosťou; 8) oceňovanie excelentnosti na najvyššej úrovni; 9) zviditeľňovanie a zvyšovanie prítťažlivosti oblastí európskeho vysokoškolského vzdelávania a európskeho výskumu vo svete. Tieto odkazy boli potvrdené v záveroch a uzneseniach Rady a v správe Komisie Rade o uznesení Rady z 23. novembra 2007 o modernizácii univerzít pre konkurencieschopnosť Európy v globálnej znalostnej ekonomike¹⁸ sa aktualizovali iniciatívy v oblasti vysokoškolského vzdelávania.

Inštitúcie vysokoškolského vzdelávania sa vyzývajú, aby sa naplno podieľali na znalostnom trojuholníku (vzdelávanie, výskum a inovácie) a aby sa zapájali do projektov zameraných na posilnenú spoluprácu medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania a podnikmi, ktorej prioritou je zdôraznená vytvorením Európskeho technologického inštitútu¹⁹, ale je veľmi dôležitá aj pre vysokoškolské vzdelávanie vo všeobecnosti. Európske fórum na dialóg medzi

¹⁷ KOM(2006) 208.

¹⁸ http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/com/680_en.pdf.

¹⁹ <http://eit.europa.eu>.

univerzitami a podnikmi, ktoré iniciovala Komisia, a s ním súvisiace oznámenie Komisie²⁰ sú takisto zamerané na posilnenie spolupráce v tejto oblasti.

Nadalej sa bude zdôrazňovať najmä realizácia odporúčania z roku 2006 o ďalšej európskej spolupráci v oblasti zabezpečovania kvality vyššieho vzdelávania²¹, ako aj realizácia európskeho kvalifikačného rámca a posilňovanie jeho spojenia s kvalifikačným rámcom v európskom priestore vysokoškolského vzdelávania. Lisabonská stratégia a bolonský proces budú nadalej tvoriť rámec agendy politiky pre vysokoškolské vzdelávanie pri náležitom zohľadnení záverov EÚ a bolonských ministerských stretnutí.

So zreteľom na politický dôraz, ktorý sa kladie na posilňovanie mobility, zelenou knihou o podpore vzdelávacej mobility mladých ľudí uverejnenou v júli 2009 sa otvára diskusia o možnostiach na posilnenie príležitostí na mobilitu pre mladých ľudí²².

Úvod: Osobitné a operačné ciele programu Erasmus

Osobitné ciele programu Erasmus stanovené v článku 21.1 rozhodnutia o programe sú:

- a) podporovať vytvorenie európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania;
- b) posilňovať prínos vysokoškolského vzdelávania a vyššieho odborného vzdelávania k procesu inovácie.

Operačné ciele programu Erasmus stanovené v článku 21.2 rozhodnutia o programe sú:

- a) zlepšiť kvalitu a zvýšiť objem mobility študentov a učiteľov v celej Európe tak, aby sa v rámci programu Erasmus a programov, ktoré mu predchádzajú, prispelo k dosiahnutiu najmenej 3 miliónov individuálnych účastníkov študentskej mobility do roku 2012;
- b) zlepšiť kvalitu a zvýšiť objem mnohostrannej spolupráce medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania v Európe;
- c) zvýšiť mieru transparentnosti a súladu medzi kvalifikáciami získanými v Európe v rámci vysokoškolského vzdelávania a vyššieho odborného vzdelávania;
- d) zlepšiť kvalitu a zvýšiť objem spolupráce medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania a podnikmi;
- e) uľahčiť vývoj inovačných postupov vzdelávania a odbornej prípravy na terciárnom stupni, ako aj ich prenos vrátane prenosu z jednej zúčastnenej krajiny do iných;
- f) podporovať rozvoj inovácií s podporou IKT v obsahu, službách, pedagogických teóriách a praxi pre celoživotné vzdelávanie.

²⁰ http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/business/com158_en.pdf.

²¹ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 15. februára 2006 o ďalšej európskej spolupráci v oblasti zabezpečovania kvality vyššieho vzdelávania, Ú. v. EÚ L 64, 4.3.2006.

²² Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov na zasadnutí v Rade 21. novembra 2008 o mobilite mladých, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:SK:PDF>.

Priority pre akcie programu Erasmus

2.1. Mobilita

Mobilita študentov vrátane stáží študentov v podnikoch a mobilita učiteľov a iných zamestnancov

Mobilita študentov a učiteľov zohráva rozhodujúcu úlohu pri vytváraní európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania. Inštitúcie, ktoré sa zúčastňujú programu Erasmus, sa vyzývajú, aby zvyšovali mobilitu študentov, pokiaľ ide o štúdium i stáže v podnikoch, aby sa v rámci programu dosiahol cieľ 3 milióny študentov do roku 2012 a aby sa zvýšila mobilita učiteľov a ostatných zamestnancov.

Od organizácií vysokoškolského vzdelávania sa žiada, aby zabezpečili vysokú kvalitu mobility študentov a pedagogických pracovníkov, ako je to podrobne opísané v Univerzitetnej charte Erasmus a v Európskej charte kvality mobility²³.

V rámci študentskej mobility nie sú na európskej úrovni stanovené žiadne osobitné priority týkajúce sa odborov vysokoškolského štúdia, aj keď vnútroštátne orgány môžu v tejto súvislosti uviesť priority špecifické pre konkrétnu krajinu. Celkovým cieľom je dosiahnuť vyvážené pokrytie z geografického hľadiska i z hľadiska odborov v rámci celej EÚ.

Intenzívne programy Erasmus (IP)

Uprednostnia sa programy, ktoré:

- sú súčasťou integrovaných programov štúdia, ktoré vedú k získaniu uznaných dvojitých alebo spoločných diplomov (s výnimkou magisterských študijných programov Erasmus Mundus, ktoré nie sú v tejto súvislosti oprávnené),
- predstavujú silný multidisciplinárny prístup,
- sa zameriavajú na tematické oblasti, ktoré sú v súčasnosti slabo zastúpené v rámci mobility študentov, ktorí sa zúčastňujú na programe Erasmus²⁴.

Poznámka: V rámci tohto opatrenia sa nepredpokladá možnosť stanoviť priority na vnútroštátnej úrovni.

Intenzívne jazykové kurzy Erasmus (EILC)

Pre túto akciu nie sú stanovené žiadna osobitné priority.

²³ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 týkajúce sa medzinárodnej mobility v rámci Spoločenstva na účely vzdelávania a odbornej prípravy: Európska charta kvality mobility (2006/961/ES): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:SK:PDF>.

²⁴ V nadmernej miere sú zastúpené tieto oblasti: ekonómia a obchod, spoločenské vedy, umenie, humanitné vedy, jazyky a právo.

2.2. Mnohostranné projekty

Uprednostnia sa projekty zamerané na oblasti a témy, ktoré nie sú dostatočne pokryté projektmi, ktoré už sú financované v rámci tejto akcie. Prehľad projektu je k dispozícii na tejto internetovej stránke:

http://eacea.ec.europa.eu/lfp/erasmus/erasmus_compendia_en.html.

2.2.1. *Projekty na tvorbu študijných programov (CD)*

CD (curriculum development) projekty sú určené na podporu návrhov:

- integrovaných programov, ktoré pokrývajú celý cyklus štúdia (bakalársky, magisterský alebo doktorandský stupeň) a vedú k získaniu uznaného dvojitého alebo spoločného diplomu;
- študijných programov a modulov pre ďalšie vzdelávanie;
- výučbových modulov v oblastiach s vysoko interdisciplinárnym charakterom.

Môžu sa navrhnúť pre ktorýkoľvek odbor vysokoškolského štúdia.

Uprednostnia sa projekty, ktoré sa zamerajú na rozvoj jednej alebo viacerých z týchto tém:

- Moduly a programy, ktoré jasne definujú a podporujú výstupy vzdelávania a spôsobilosti (v príslušnom predmete a všeobecne) v súlade s národnými a európskymi kvalifikačnými rámcami a ktoré sa zameriavajú na zručnosti potrebné v budúcnosti.
- Programy alebo moduly, v ktorých sa využívajú nástroje a služby IKT s cieľom umožniť vzdelávanie na diaľku a virtuálnu mobilitu študentov a pracovníkov.

2.2.2. *Projekty zamerané na spoluprácu medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania a podnikmi*

Prostredníctvom spolupráce medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania a podnikmi sa podporujú aktivity na zblížovanie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania s partnermi z mimoakademického prostredia: podnikmi (najmä MSP), profesijnými organizáciami, obchodnými komorami, sociálnymi partnermi alebo miestnymi/regionálnymi orgánmi.

Uprednostnia sa projekty, v ktorých:

- sa posilňuje väzba medzi štúdiom a potrebami zamestnania a zručnosťami potrebnými v budúcnosti, napríklad hodnotením zručností potrebných v budúcnosti a podporovaním vstupu podnikov do plánovania a obsahu kurzov, ako sa stanovuje v iniciatíve „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“²⁵;
- sa rozvíjajú vzdelávacie služby, napr. špeciálne kurzy na aktualizáciu vedomostí a zručností zamestnancov (vrátane jazykových zručností na zvýšenie konkurencieschopnosti);
- sa rozvíja poskytovanie možností externého štúdia;

²⁵ Oznámenie Komisie, KOM(2008) 868, 16. december 2008; http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/com868_en.pdf.

- sa podporuje mobilita, podnikavosť, tvorivé myslenie a inovačné prístupy ako súčasť študijných programov pre študentov a ako zručnosti pre učiteľov/výskumných pracovníkov.

2.2.3. *Projekty podporujúce modernizáciu inštitúcií vysokoškolského vzdelávania*

Pomocou projektov na modernizáciu sa podporujú akcie zamerané na zatriktívnenie inštitúcií a na to, aby sa vo väčšej miere zohľadňovali potreby trhu práce, občanov a širokej verejnosti.

Uprednostnia sa projekty, ktoré pomáhajú inštitúciám vysokoškolského vzdelávania rozvíjať jednu alebo viaceré z týchto oblastí:

- stratégie celoživotného vzdelávania (zladenie poskytovania a certifikácie vysokoškolského vzdelávania a odborného vzdelávania a prípravy), ktorých cieľom je pomôcť inštitúciám vysokoškolského vzdelávania, aby sa stali „strediskami ďalšieho vzdelávania“ alebo „strediskami otvoreného vzdelávania“ vo svojom regióne;
- opatrenia na zlepšený prístup pre osoby zo znevýhodnených sociálno-ekonomických prostredí, s neformálnym alebo informálnym vzdelávacím pozadím alebo s alternatívnymi kvalifikáciami, napr. ktoré vychádzajú z predchádzajúceho empirického učenia;
- transparentnosť úloh a činností inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, posilňovanie kvality, zlepšenie správy alebo diverzifikované financovanie.

2.2.4. *Projekty virtuálnych univerzít*

Pomocou projektov virtuálnych univerzít sa podporujú aktivity, ktoré preukázateľne vychádzajú z globálnej stratégie pre efektívnu integráciu informačných a komunikačných technológií (IKT) v zúčastnených inštitúciách vysokoškolského vzdelávania.

Uprednostnia sa projekty, ktoré sa zamerajú na jednu alebo viaceré z týchto tém:

- rozvoj a šírenie stratégií, prístupov, sietí tvorcov politik, profesorov, školiteľov a pracovníkov zodpovedných za odbornú prípravu učiteľov, ktoré je možné napodobňovať na európskej úrovni, s cieľom vytvoriť virtuálne univerzity, ktoré budú podporovať celoživotné vzdelávanie,
- poskytovanie otvorených vzdelávacích zdrojov, zabezpečenie riešenia otázok týkajúcich sa organizácie, technických podmienok a kvality s cieľom spoločne využívať obsah a prístupnosť ho jednoduchým spôsobom na európskej úrovni;
- podpora spolupráce a výmena strategických skúseností medzi osobami s rozhodovacími právomocami v oblasti rozvoja virtuálnych univerzít s hlavným zameraním na vplyv, pridanú hodnotu a prínosy využívania IKT.

2.3. Siete

Môžu existovať dva typy sietí Erasmus:

- *Akademické siete* sú určené na podporu inovácií v konkrétnom odbore, skupine odborov alebo multidisciplinárnej oblasti.

- **Štrukturálne siete** sú určené na to, aby pomohli zlepšiť a modernizovať konkrétny aspekt prístupu k vysokoškolskému vzdelávaniu, mobility, organizácie, riadenia a aby napomáhali rozvoj znalostného trojuholníka.

Základný minimálny súbor činností, ktoré má každý typ siete vykonávať, je úplne opísaný v príručke k programu celoživotného vzdelávania. Všetky siete by mali spájať primerané spektrum príslušných zainteresovaných strán, ktorých sa riešená téma týka.

Uprednostnia sa návrhy sietí zamerané na oblasti a témy, ktoré nie sú dostatočne pokryté sieťami už financovanými v rámci tejto akcie (pozri časť 2.3.1).

Uprednostnia sa tieto typy sietí:

2.3.1. *Akademické siete*

Projekty zamerané na jednu z týchto oblastí:

- právo,
- ekonómia,
- literatúra,
- prepojenie medzi kultúrou a vzdelávaním,
- filozofia,
- matematika,
- štúdium európskej integrácie,
- medzikultúrne vzťahy a viacjazyčnosť,
- vzdelávanie učiteľov,
- udržateľný rozvoj vrátane otázok týkajúcich sa energetiky a klimatických zmien,
- telesná výchova a šport,
- podnikanie a inovácie,
- medziodborové témy.

2.3.2. *Štrukturálne siete*

- **Prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu a mobilite**
hlavné témy zahŕňajú stimulovanie mobility a rozširovanie prístupu k netradičným študentom, akými sú napríklad osoby zo znevýhodnených sociálno-ekonomických prostredí, odborníci, starší študenti a osoby s neformálnymi kvalifikáciami, posilňovanie prístupu k financovaniu vzdelávania a uznávanie predchádzajúceho neformálneho a informálneho vzdelávania.
- **Organizácia a riadenie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania**
Hlavné témy zahŕňajú posilnenie autonómie a zodpovednosti univerzít, zlepšené systémy riadenia ľudských zdrojov a implementáciu interných aj externých mechanizmov zabezpečenia kvality v súlade s normami a usmerneniami týkajúcimi sa zabezpečenia kvality v európskom priestore vysokoškolského vzdelávania prijatými v Bergene v roku 2005.
- **„Znalostný trojuholník“ – vzdelávanie, výskum a inovácie**
Hlavné témy zahŕňajú posilnenie väzieb medzi vyučovaním a výskumom v oblasti vysokoškolského vzdelávania a jeho uplatňovaním v priemysle a podnikoch a vytváranie učiacich sa regiónov so zameraním na univerzity ako hnacie sily regionálneho rozvoja.

3. LEONARDO DA VINCI – POČIATOČNÉ A ĎALŠIE ODBORNÉ VZDELÁVANIE A PRÍPRAVA

Úvod: Politický kontext

Politickým rámcom pre program Leonardo da Vinci je naďalej kodanský proces, aktualizovaný v komuniké z Bordeaux (2008). Proces je zameraný hlavne na posilnenie príťažlivosti, kvality a fungovania systémov odborného vzdelávania a prípravy, zlepšenie transparentnosti, informačné a poradenské systémy, uznávanie spôsobilostí a kvalifikácií a posilnenie európskeho rozmeru. V období do roku 2010 budú programovú aktivitu ovplyvňovať špecifické iniciatívy na podporu ďalšieho rozvoja, testovania a implementácie spoločných európskych nástrojov pre odborné vzdelávanie a prípravu. Patrí k nim tvorba a testovanie Európskeho systému prenosu kreditov pre systém odborného vzdelávania a prípravy (ECVET), realizácia Európskeho kvalifikačného rámca (EQF) a podpora, rozvoj a využívanie Európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy (EQARF). Tieto aktivity budú mať zásadnú úlohu pri posilňovaní vzájomného učenia sa, spolupráce, vzájomnej dôvery, podpore mobility a spoločnom využívaní a výmene skúseností a know-how. Osobitná pozornosť sa bude venovať vytváraniu príležitostí na mobilitu mladých ľudí v rámci odborného vzdelávania a prípravy, najmä v rámci počiatočnej odbornej prípravy, akou je napríklad učňovská príprava, pričom sa bude vychádzať zo záveru Rady o mobilite mládeže (november 2008) a zo zelenej knihy o mobilite, ktorá bola uverejnená v júni 2009²⁶.

Osobitná pozornosť sa bude venovať podpore účasti **odvetví²⁷, organizácií sociálnych partnerov a podnikov, najmä malých a stredných podnikov (MSP)** vo všetkých akciách programu Leonardo da Vinci.

Úvod: Osobitné a operačné ciele programu Leonardo da Vinci

Osobitnými cieľmi programu Leonardo da Vinci stanovenými v článku 25.1 rozhodnutia o programe sú:

- a) podporovať účastníkov odbornej prípravy a ďalšej odbornej prípravy pri získavaní a využívaní vedomostí, zručností a kvalifikácií s cieľom podporiť ich osobný rozvoj, zamestnateľnosť a účasť na európskom trhu práce;
- b) podporovať zvýšenie kvality a inováciu systémov, inštitúcií a praxe odborného vzdelávania a prípravy;
- c) zvýšiť príťažlivosť odborného vzdelávania a prípravy a mobility pre zamestnávateľov a jednotlivcov a uľahčiť mobilitu pracujúcich účastníkov odbornej prípravy.

Operačnými cieľmi programu Leonardo da Vinci stanovenými v článku 25.2 rozhodnutia o programe sú:

- a) zlepšiť kvalitu a zvýšiť objem mobility v celej Európe pre osoby zapojené do počiatočného odborného vzdelávania a prípravy a do ďalšej prípravy tak, aby sa do skončenia

²⁶ Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov na zasadnutí v Rade 21. novembra 2008 o mobilite mladých, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:SK:PDF>

²⁷ Odvetvia podľa kódov a definícií na základe klasifikácie ekonomických činností podľa Eurostatu (NACE) (NACE, nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne).

programu celoživotného vzdelávania zvýšil počet stáží v podnikoch najmenej na 80 000 ročne;

- b) zlepšiť kvalitu a zvýšiť objem spolupráce medzi inštitúciami alebo organizáciami, ktoré poskytujú možnosti vzdelávania, podnikmi, sociálnymi partnermi a inými relevantnými subjektmi v celej Európe;
- c) uľahčiť vývoj inovačných postupov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy okrem terciárneho stupňa, ako aj ich prenos vrátane prenosu z jednej zúčastnenej krajiny do iných;
- d) zlepšiť transparentnosť a uznávanie kvalifikácií a spôsobilostí vrátane tých, ktoré boli získané prostredníctvom neformálneho a informálneho vzdelávania;
- e) podporovať učenie sa moderných cudzích jazykov;
- f) podporovať rozvoj inovácií s podporou IKT v obsahu, službách, pedagogických teóriách a praxi pre celoživotné vzdelávanie.

Treba poznamenať, že v rámci akcií mobility a projektov „prenosu inovácií“ v rámci programu Leonardo da Vinci môžu vnútroštátne orgány rozhodnúť o určitých ďalších prioritách, akými sú napríklad tematické oblasti, cieľové krajiny a pod. Tieto priority musia byť v súlade s tými európskymi prioritami, ktoré sú uvedené v tomto dokumente, a musia byť schválené Komisiou. Budú oznámené prostredníctvom osobitných národných výziev alebo prostredníctvom internetových stránok národných agentúr.

Priority pre akcie programu Leonardo da Vinci

3.1. Mobilita a partnerstvá

Silný dôraz sa kladie na kvalitu riadenia mobility vrátane pedagogickej, jazykovej a kultúrnej prípravy a zabezpečenia stáže v zahraničí na základe zásad stanovených v Európskej charte kvality mobility, ako aj na hodnotenie výstupov vzdelávania, poradenstvo a udržateľnosť, aby sa optimalizoval vplyv skúseností v oblasti mobility. Prípravné akcie v oblasti mobility pre učňov viedli k záveru zabezpečiť pre túto skupinu osobitné zviditeľnenie v rámci programu Leonardo da Vinci. Pri týchto projektoch sa zdôrazňuje dôležitá úloha príslušných sprostredkovateľských orgánov²⁸ s cieľom dosiahnuť kvalitu a zabezpečiť účasť MSP.

Mobilita osôb na účely odborného vzdelávania a odborníkov v odbornom vzdelávaní a príprave

Toto opatrenie sa vzťahuje na mobilitu na účely vzdelávania/odbornej prípravy u týchto cieľových skupín:

- (1) účastníci počiatočnej odbornej prípravy:
 - A. uční a účastníci počiatočného odborného vzdelávania založeného na alternatívnej výučbe alebo odbornej príprave súvisiacej s pracovnou činnosťou v podnikoch,
 - B. účastníci počiatočnej odbornej prípravy prebiehajúcej v školách;

²⁸ Príslušné sprostredkovateľské orgány sú všetky verejné alebo poloverejné organizácie a záujmové skupiny, ktorých úlohou je podporovať v rámci ich aktivít v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy podnikateľský alebo školský sektor; medzi takéto orgány patria napríklad remeselné cechy, obchodné komory, zastúpenia/združenia podnikov, odborové organizácie; úrady práce.

- (2) osoby na trhu práce v ďalšej odbornej príprave;
- (3) mobilita odborníkov v odbornom vzdelávaní a príprave.

Partnerstvá v rámci programu Leonardo da Vinci

Nie sú stanovené prioritné témy.

3.2. Mnohostranné projekty

Dva typy projektov, na ktoré sa vzťahuje táto akcia v rámci programu Leonardo da Vinci:

- mnohostranné projekty na prenos inovácií (decentralizované riadenie),
- mnohostranné projekty na vývoj inovácií (centralizované riadenie).

Zvyšovanie úrovne spôsobilostí ohrozených skupín²⁹ a zabezpečenie rovnakých príležitostí sa považujú za horizontálne priority v rámci všetkých mnohostranných projektov programu Leonardo a ďalej uvedených tematických priorít.

Využívanie IKT a metód elektronického vzdelávania, odborne orientované jazykové vzdelávanie (VOLL) a obsahovo a jazykovo integrované vzdelávanie (CLIL) sa podporujú v rámci všetkých mnohostranných projektov programu Leonardo.

Mnohostranné projekty programu Leonardo by sa mali vzťahovať na tieto tematické priority:

3.2.1. *Priorita 1: Transparentnosť a uznávanie spôsobilostí a kvalifikácií*

V rámci tejto priority sa projekty majú zamerať na podporu rozvoja národných a sektorových kvalifikačných systémov a rámcov, ktoré zahŕňajú spoločné európske nástroje vyvinuté na podporu transparentnosti a uznávanie spôsobilostí a kvalifikácií, napríklad dokumenty Europass, Európsky systém prenosu kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu (ECVET)³⁰ a Európsky kvalifikačný rámec (EQF). Mali by podporovať testovanie a zavádzanie prvkov týchto rámcov, napríklad:

- opis kvalifikácií z hľadiska výstupov vzdelávania;
- aplikácia kvalifikácií OVP na osem referenčných úrovní Európskeho kvalifikačného rámca cez národné kvalifikačné rámce a systémy;

²⁹ Ohrozené skupiny sú skupiny, ktoré sa stretávajú s konkrétnymi ťažkosťami pri začleňovaní na trh práce, ako napr. osoby, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, pracovníci s nízkou kvalifikáciou, osoby so zdravotným postihnutím, prisťahovalci a osoby s prisťahovaleckým pôvodom, etnické menšiny.

³⁰ ECVET je technický rámec na prenos, uznávanie a prípadne zhromažďovanie výsledkov vzdelávania osôb, ktorých cieľom je získať kvalifikáciu. K nástrojom a metodológii ECVET patrí opis kvalifikácií, pokiaľ ide o jednotky výsledkov vzdelávania so súvisiacimi bodmi, prenos a postup zhromažďovania a doplnkové dokumenty, ako sú napríklad dohody o vzdelávaní, záznam výsledkov štúdia a užívateľské príručky ECVET: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc50_en.htm.

- návrh operačných a prevoditeľných metód a usmernení na návrh kvalifikácií v jednotkách výstupov vzdelávania s pridelovaním bodov založený na technických špecifikáciách ECVET;
- testovanie kvalifikácií na základe výstupov – sektorové a medzisektorové – so súvisiacimi postupmi hodnotenia, prenosu a zhromažďovania výstupov vzdelávania dosiahnutých v podmienkach formálneho, informálneho a neformálneho vzdelávania;
- návrh programov OVP s pružnými nástrojmi na validáciu, prenos a uznávanie výstupov vzdelávania pri uplatňovaní zásad ECVET;
- kombinovanie a ďalší rozvoj európskych nástrojov a rámcov alebo ich uplatňovanie v konkrétnych sektoroch.

3.2.2. *Priorita 2: Rozvíjanie kvality a prítlačivosti systémov a praxe OVP*

V rámci tejto priority by sa prostredníctvom projektov mali:

- rozvíjať udržateľné a prevoditeľné, operačné a konkrétne nástroje vychádzajúce z Európskeho referenčného rámca zabezpečenia kvality odborného vzdelávania a prípravy³¹;
- navrhovať konkrétne príručky pre EQARF určené do pozornosti používateľom EQARF, najmä poskytovateľom odbornej prípravy;
- rozvíjať a testovať postupy zabezpečovania kvality počiatočného a ďalšieho odborného vzdelávania a prípravy, ktoré vychádzajú z EQARF a vzťahujú sa na certifikačný postup a Európsky systém kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu;
- podporovať rozvoj vysoko kvalitných metód OVP vedúcich k hladkému prechodu do zamestnania a/alebo postupu k ďalšiemu a vysokoškolskému vzdelávaniu a podporovať profesijnú orientáciu a kariérové poradenstvo na všetkých úrovniach;
- posilniť riadenie a prítlačivosť systémov OVP na základe rozšírenia spolupráce so sociálnymi partnermi a všetkými zainteresovanými stranami.

3.2.3. *Priorita 3: Rozvoj odborných zručností na základe potrieb trhu práce – Nové zručnosti pre nové pracovné miesta*

V rámci tejto priority by projekty mali podporovať úzke väzby s pracovným životom, aby odborné vzdelávanie a príprava vo väčšej miere zohľadňovali potreby trhu práce. Projekty by sa mali zamerať na zlepšenie poznania sektorov a predvídanie potrieb zručností a spôsobilostí a ich začlenenie do poskytovania odborného vzdelávania a prípravy. To zahŕňa aj podporu integrácie vzdelávania s prácou. V rámci tejto priority by sa malo podporovať vykonávanie stratégie „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“³². Návrhy by sa mali týkať týchto oblastí:

- podpora zapojenia rôznych zainteresovaných strán, aby odborné vzdelávanie a príprava a kvalifikačné systémy vo väčšej miere zohľadňovali potreby trhu práce, pričom sa zohľadnia systémové zmeny, ako napríklad posun smerom k výstupom vzdelávania a systémom založeným na spôsobilostiach;

³¹ Európsky referenčný rámec zabezpečenia kvality je referenčný systém zameraný na pomoc členským štátom a zúčastneným krajinám pri príprave, skvalitňovaní, monitorovaní a hodnotení ich vlastných systémov a postupov na základe spoločných zásad a kritérií: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1134_en.htm.

³² http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/com868_en.pdf.

- vypracovať a testovať spoločné metódy a systémy na predvídanie potrieb zručností, vrátane na sektorovej úrovni, pri zapojení do odborného vzdelávania a prípravy spoločností, sektorových organizácií a sociálnych partnerov;
- podpora integrácie vzdelávania s pracovným životom vytváraním prostredia, ktoré viac podporuje vzdelávanie na pracovisku, metódami odborného vzdelávania a prípravy vrátane učňovskej na pracoviskách ako základu pre rozvoj zručností odborného vzdelávania dôležitých pre potreby trhu práce.

3.2.4. **Priorita 4: Rozvíjanie zručností a spôsobilostí učiteľ'ov OVP, školiteľ'ov a majstrov v odbornej príprave**

V rámci tejto priority by projekty mali zohľadňovať potrebu rozvíjať zručnosti a spôsobilosti odborníkov v oblasti OVP a poradenstva vrátane ich neustáleho odborného rozvoja a ich jazykového vzdelávania. V rámci tejto priority by sa prostredníctvom projektov mali zabezpečiť:

- príprava úloh odborníkov OVP ako reakcia na systémové zmeny, ako napríklad posun smerom k vzdelávacím výstupom a systémom založeným na spôsobilostiach;
- posilňovanie vzťahu medzi odborníkmi v oblasti OVP a pracovným životom (podniky, pracovné odvetvia a pod.);
- rozvoj ich pedagogických zručností a zapájanie do prípravy študijných programov;
- rozvoj osvojovania si spôsobilostí, ktoré odborníkom v oblasti OVP umožnia vyučovať prierezové spôsobilosti, ako napríklad spôsobilosti stanovené v odporúčaní z roku 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie.

Táto činnosť pomôže členským štátom dosiahnuť referenčné ukazovatele stanovené pre účasť na vzdelávaní a odbornej príprave do roku 2010.

3.3. Siete

V rámci tejto akcie by projekty mali na sektorovom základe pomáhať pri spolupráci medzi subjektmi v oblasti OVP, podnikmi, hospodárskymi odvetviami, sociálnymi partnermi a vzdelávacími organizáciami. Siete by mali podporovať tieto oblasti:

3.3.1. **Siete EKOVP**

Návrhy by mali podporovať rozvoj sietí zahŕňajúcich príslušné zainteresované strany (orgány priznávajúce kvalifikácie, centrá odbornej prípravy), aby sa tak podporilo testovanie Európskeho systému kreditov pre OVP (ECVET)³³. Uprednostňovať sa budú sektory, ktoré už sú zapojené do pilotných projektov ECVET, a týchto 8 sektorov:

- výroba a údržba automobilov,
- medzinárodný obchod,
- výroba, predovšetkým chemický priemysel,

³³ ECVET je technický rámec na prenos, uznávanie a prípadne zhromažďovanie výsledkov vzdelávania osôb, ktorých cieľom je získať kvalifikáciu. K nástrojom a metodológii ECVET patrí opis kvalifikácií, pokiaľ ide o jednotky výsledkov vzdelávania so súvisiacimi bodmi, prenos a postup zhromažďovania a doplnkové dokumenty, ako sú napríklad dohody o vzdelávaní, záznam výsledkov štúdia a užívateľské príručky ECVET: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc50_en.htm.

- finančné a poisťovacie činnosti,
- doprava a skladovanie (logistika),
- stavebníctvo,
- ubytovanie,
- umenie, zábava a rekreácia.

3.3.2. *Siete zainteresovaných strán*

- Identifikácia, klasifikácia a šírenie osvedčených postupov v odbornej príprave v jednotlivých sektoroch, ktoré môžu mať vplyv na systém OVP v týchto sektoroch.
- Rozvoj a posilnenie spolupráce medzi poskytovateľmi OVP a podnikmi v súlade s iniciatívou Nové zručnosti pre nové pracovné miesta³⁴.

³⁴ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/com868_en.pdf.

4. GRUNDTVIG – VZDELÁVANIE DOSPELÝCH A INÉ SPÔSOBY VZDELÁVANIA

Úvod: Politický kontext

Zastrešujúci cieľ Európskej únie, ktorým je zvyšovanie hospodárskeho rastu, konkurencieschopnosti a sociálneho začleňovania (Lisabonská stratégia), poskytuje rámec pre program Grundtvig, ktorého cieľom je reagovať na dvojitú výzvu v oblasti vzdelávania, ktorú na jednej strane predstavuje veľké množstvo dospelých, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku alebo - ako je tomu v prípade mnohých migrantov - nikdy nemali možnosť získať školské vzdelanie, a na druhej strane starnúce obyvateľstvo. Vzdelávanie dospelých pomáha riešiť tieto problémy tak, že umožní obidvom kategóriám osôb, aby si zvýšili úroveň poznatkov a spôsobilostí.

Vzdelávanie dospelých je dôležitou zložkou celoživotného vzdelávania. Účasť dospelých na vzdelávaní a odbornej prípravy však je nielen nízka, ale aj nevyvážená. V prípade osôb, ktoré dosiahli najnižšie vzdelanie, je najmenej pravdepodobné, že sa zapoja do vzdelávania. V porovnaní s dohodnutým referenčným ukazovateľom členských štátov pre účasť na celoživotnom vzdelávaní 12,5 % dospelého obyvateľstva v produktívnom veku do roku 2010, v roku 2007 bola priemerná miera účasti 9,7 % s veľkými rozdielmi medzi jednotlivými krajinami od 1,3 % do 32 %.

Na riešenie tejto otázky, ako aj iných výziev, ktorým čelí Európa, napr. demografické zmeny, rýchly rozvoj v iných regiónoch sveta a chudoba spojená so sociálnym začleňovaním, Komisia uverejnila v roku 2006 oznámenie „Vzdelávanie dospelých: Na vzdelávanie sa nikdy nie je neskoro“³⁵. Zdôrazňuje význam vzdelávania dospelých pre podporu zamestnateľnosti dospelých, ich mobility na trhu práce, získavania kľúčových spôsobilostí, pričom súčasne presadzuje trh práce a spoločnosť, ktoré podporujú sociálne začleňovanie.

Po oznámení nasledoval v septembri 2007 akčný plán³⁶, v ktorom sa stanovilo, ako by členské štáty a ostatné zainteresované strany s podporou na európskej úrovni mohli vyvinúť efektívne a účinné systémy vzdelávania dospelých. V máji 2008 Rada prijala závery o vzdelávaní dospelých³⁷, v ktorých sa posilňuje a ďalej rozvíja stratégia Komisie zameraná na opatrenia v tejto oblasti.

Zvyšovanie účasti na vzdelávaní dospelých a zavedenie spravodlivejšieho systému je rozhodujúce. Mala by sa podporovať kultúra kvality a osobitná pozornosť by sa mala venovať vzdelávajúcim sa, odbornému rozvoju pracovníkov vo vzdelávaní, poskytovateľom aj poskytovaniu vzdelávania. Je mimoriadne dôležité, aby sa zaviedli systémy na uznávanie a validáciu neformálneho a informálneho vzdelávania, čo by pomohlo motivovať dospelých. Nakoniec je potrebné zvýšiť kvalitu a porovnateľnosť údajov o vzdelávaní dospelých ako základ pre budúcu tvorbu politik.

³⁵ http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0614en01.pdf

³⁶ http://ec.europa.eu/education/policies/adult/com558_en.pdf

³⁷ Závery Rady z 22. mája 2008 o vzdelávaní dospelých (2008/C 140/09, Ú. v. EÚ C 140/10, 6. jún 2008).

Úvod: Osobitné a operačné ciele programu Grundtvig

Osobitné ciele programu Grundtvig stanovené v článku 29.1 rozhodnutia o programe sú:

- a) reagovať na vzdelávacie problémy starnúceho obyvateľstva v Európe;
- b) pomáhať poskytovať dospelým cesty k zvyšovaniu ich vedomostí a spôsobilostí.

Operačné ciele programu Grundtvig stanovené v článku 29.2 rozhodnutia o programe sú:

- a) zlepšiť kvalitu a dostupnosť mobility v celej Európe pre jednotlivcov zapojených do vzdelávania dospelých a zvýšiť jej objem tak, aby sa do roku 2013 podporila mobilita najmenej 7 000 takýchto osôb ročne;
- b) zlepšiť kvalitu a zvýšiť objem spolupráce medzi organizáciami zapojenými do vzdelávania dospelých v celej Európe;
- c) pomáhať osobám zo zraniteľných sociálnych skupín a osobám, ktoré sa nachádzajú v zložitej sociálnej situácii, najmä starším ľuďom a tým, ktorí zanechali vzdelávanie bez dosiahnutia základnej kvalifikácie, aby mali alternatívne možnosti zapojiť sa do vzdelávania dospelých;
- d) uľahčiť vývoj inovačných postupov vo vzdelávaní dospelých a ich prenos vrátane ich prenosu z jednej zúčastnenej krajiny do iných;
- e) podporovať rozvoj inovácií s podporou IKT v obsahu, službách, pedagogických teóriách a praxi pre celoživotné vzdelávanie;
- f) zlepšiť pedagogické prístupy a riadenie organizácií vzdelávania dospelých.

Priority pre akcie programu Grundtvig

4.1. Mobilita a partnerstvá

Mobilita: granty na odbornú prípravu popri zamestnaní pre pracovníkov vo vzdelávaní; návštevy a výmeny; asistentúry; pracovné zasadnutia; projekty dobrovoľníckej činnosti seniorov

Pre túto akciu nie sú stanovené prioritné témy na európskej úrovni. Uchádzačom sa odporúča, aby sa oboznámili s webovou lokalitou národnej agentúry vo svojej krajine a overili si, či sú stanovené nejaké vnútroštátne priority alebo iné vnútroštátne pravidlá, ktoré sa týkajú týchto akcií.

Partnerstvá

Pre túto akciu nie sú stanovené prioritné témy na európskej úrovni. Uchádzačom sa odporúča, aby sa oboznámili s webovou lokalitou národnej agentúry vo svojej krajine a overili si, či sú stanovené nejaké vnútroštátne priority alebo iné vnútroštátne pravidlá, ktoré sa týkajú týchto akcií.

4.2. Mnohostranné projekty

Podporovať sa budú projekty, ktoré vyvíjajú a/alebo rozširujú inovácie a osvedčené postupy s potenciálne výrazným dosahom.

Osobitne sa budú uprednostňovať projekty, ktorých výsledky majú zahŕňať organizovanie odbornej prípravy popri zamestnaní pre zamestnancov vo vzdelávaní dospelých, či už ako hlavný účel projektu alebo ako nástroj na šírenie ďalších inovačných výsledkov projektu.

4.2.1. **Priorita 1: Kľúčové spôsobilosti**³⁸

V rámci tejto priority by projekty mali viesť ku konkrétnym a širiteľným výsledkom (metódam, nástrojom, materiálom) zameraným na aspekty, akými sú:

- rozšírenie prístupu k základným zručnostiam, ako je čítanie, komunikácia v cudzích jazykoch, matematická spôsobilosť a základné spôsobilosti v oblasti vedy a techniky a digitálna spôsobilosť;
- pomoc vzdelávajúcim sa osobám pri rozvoji prierezových spôsobilostí, ako napr. sociálnej, občianskej, kultúrnej a medzikultúrnej spôsobilosti a podnikavosti s cieľom prispôbiť sa meniacej sa spoločnosti a požiadavkám pracovného trhu;
- posilňovanie sebadôvery dospelých a podpora ich osobného uspokojenia rozvíjaním ich kultúrneho povedomia a schopnosti tvorivého vyjadrovania.

4.2.2. **Priorita 2: Zlepšovanie kvality vzdelávania dospelých**

V rámci tejto priority by projekty mali viesť ku konkrétnym a širiteľným výsledkom (metódam, nástrojom, materiálom) zameraným na aspekty, akými sú:

- identifikácia potrieb učiteľov, školiteľov v odbornej príprave a iných zamestnancov pri vzdelávaní;
- zlepšovanie kvality učiteľov, lektorov a iných zamestnancov vo vzdelávaní dospelých, napríklad prostredníctvom počiatočnej odbornej prípravy alebo odbornej prípravy popri zamestnaní a rozvíjaním vhodných kvalifikácií;
- zintenzívnenie miestnej a regionálnej spolupráce medzi organizáciami vzdelávania dospelých a ostatnými poskytovateľmi vzdelávania a podnikmi, napríklad v rámci koncepcie „učiacich sa regiónov“;
- zlepšenie súladu medzi spôsobilosťami dospelých a spôsobilosťami, ktoré sú potrebné na trhu práce, ako sa stanovuje v stratégii „Nové zručnosti pre nové pracovné miesta“;
- lepšie zabezpečenie kvality služieb a inštitúcií vrátane skúmania, ako sa môžu Európsky rámec zabezpečenia kvality odbornej prípravy³⁹ a normy a usmernenia týkajúce sa zabezpečenia kvality v európskom priestore vysokoškolského vzdelávania⁴⁰ uplatniť vo vzdelávaní dospelých;

³⁸ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie, Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006. Medzi osem kľúčových spôsobilostí patrí: komunikácia v materinskom jazyku; komunikácia v cudzích jazykoch; matematická spôsobilosť a základné spôsobilosti v oblasti vedy a techniky; digitálna kompetencia; naučiť sa učiť; spoločenské a občianske spôsobilosti; zmysel pre iniciatívnosť a podnikavosť; kultúrne povedomie a vyjadrovanie.

³⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0179:FIN:EN:PDF>.

⁴⁰ http://www.eqar.eu/fileadmin/documents/e4/050221_ENQA_report.pdf.

4.2.3. *Priorita 3: Zlepšovanie prít'azlivosti a prístupu k vzdelávaniu dospelých*

V rámci tejto priority by projekty mali viesť ku konkrétnym a šíriteľným výsledkom (metódam, nástrojom, materiálom) zameraným na aspekty, akými sú:

- motivovanie jednotlivých vzdelávajúcich sa osôb, aj prostredníctvom poradenských služieb, stratégií aktívnej pomoci, kampaní na zvyšovanie povedomia a partnerstiev s podnikmi, aby sa vzdelávali;
- využívanie IKT, elektronického vzdelávania a médií na rozšírenie prístupu k vzdelávaniu dospelých;
- zvýšenie transparentnosti a využívania kvalifikácií získaných vo vzdelávaní dospelých a uľahčenie prístupu k odbornému, všeobecnému a vysokoškolskému vzdelaniu.

4.2.4. *Priorita 4: Zlepšenie validácie neformálneho a informálneho vzdelávania*

V rámci tejto priority by sa projekty mali zamerať na tvorbu, testovanie a využívanie metód, nástrojov a materiálov určených na:

- zlepšovanie validácie výstupov neformálneho a informálneho vzdelávania pri zohľadnení rôznych potrieb dospelých vzdelávajúcich sa osôb.
- zlepšovanie validácie neformálneho a informálneho vzdelávania odborníkov v oblasti vzdelávania dospelých;
- hodnotenie, ako možno vzhľadom na osobitné potreby dospelých existujúce rámce a zásady, ako napríklad európske usmernenia pre uznávanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, uplatniť na vzdelávanie dospelých;
- identifikáciu a šírenie mechanizmov na hodnotenie spôsobilostí a uznávanie formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania migrantov.

4.2.5. *Priorita 5: Podpora vzdelávania dospelých pre marginalizovaných a znevýhodnených občanov a migrantov*

V rámci tejto priority by projekty mali viesť ku konkrétnym a šíriteľným výsledkom (metódam, nástrojom, materiálom) zameraným na aspekty, akými sú:

- rozvíjanie alternatívnych vzdelávacích prístupov na integráciu alebo reintegráciu marginalizovaných a znevýhodnených občanov do spoločnosti a na trh práce;
- spoločné využívanie osvedčených postupov v oblasti medzikultúrneho vzdelávania, vzdelávanie sa marginalizovaných občanov a na ich jazykovú, sociálnu a kultúrnu integráciu;
- posilňovanie príležitostí na vzdelávanie založených na účasti na činnostiach miestneho spoločenstva;
- využívanie športu na poskytovanie príležitostí na vzdelávanie pre marginalizovaných a znevýhodnených občanov.

4.2.6. *Priorita 6: Výučba a učenie sa v neskoršom veku; medzigeneračné a rodinné vzdelávanie*

V rámci tejto priority by projekty mali viesť ku konkrétnym a šíriteľným výsledkom (metódam, nástrojom, materiálom) zameraným na aspekty, akými sú:

- odovzdávanie poznatkov, metód a osvedčených postupov pri vzdelávaní starších občanov;
- vybavenie starších občanov zručnosťami, ktoré potrebujú na vyrovnanie sa so zmenou a aby zostali aktívni v spoločnosti;
- posilnenie príspevku starších osôb ku vzdelávaniu druhých;
- rozvíjanie inovačných prístupov k medzigeneračnému a rodinnému vzdelávaniu.

4.3. Siete

4.3.1. *Priorita 1: Jazykové vzdelávanie vo vzdelávaní dospelých*

V rámci tejto priority by sa siete mali zamerať na:

- spoločné využívanie poznatkov a šírenie osvedčených postupov v oblasti jazykového vzdelávania dospelých;
- identifikáciu súčasných, nových a budúcich potrieb európskej spolupráce v oblasti jazykového vzdelávania dospelých (vrátane formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania);
- vypracovanie stratégií na riešenie nedostatkov v jazykovom vzdelávaní dospelých, kde je jeho poskytovanie v súčasnosti nedostatočné;
- tvorbu stratégií, schém a materiálov na podporu medzikultúrnej spôsobilosti zamestnancov vo vzdelávaní dospelých;
- šírenie schém a materiálov na prípravu osôb, ktoré vyučujú jazyky v rámci vzdelávania dospelých.

4.3.2. *Priorita 2: Vytváranie akademických sietí vo vzdelávaní dospelých*

V rámci tejto priority by siete mali podporovať užšiu spoluprácu a vytváranie sietí medzi vyučovaním a výskumom týkajúcim sa vzdelávania dospelých a vytváranie sietí medzi poskytovateľmi vzdelávania dospelých a odborníkmi. Mali by sa zamerať na:

- výskum a analýzu potrieb európskej agendy vyučovania a výskumu týkajúcej sa celoživotného vzdelávania vo všeobecnosti a konkrétne vzdelávania dospelých;
- výskum a analýzu súčasných a budúcich trendov v rámci pokračujúceho výskumu vzdelávania na univerzitnej úrovni a na diskusiu o týchto trendoch;
- identifikáciu účinných modelov na financovanie vytvárania akademických sietí;
- identifikáciu a podporu užšej spolupráce a vytvárania sietí medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania pracujúcimi v oblasti andragogiky a vzdelávania dospelých;
- tvorbu, testovanie a podporu zabezpečenia kvality a zlepšovanie nástrojov vo vzdelávaní dospelých;
- analýzu dôsledkov vnútroštátnych reforiem na sektor vzdelávania dospelých;
- rozvoj spolupráce a spoločných štruktúr medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, združeniami na európskej úrovni a inými orgánmi, ktoré sú zapojené do výskumných a rozvojových aktivít týkajúcich sa vzdelávania dospelých.

4.3.3. **Priorita 3: Vytváranie sietí zainteresovaných strán vo vzdelávaní dospelých**

V rámci tejto priority by sa siete mali zamerať na:

- posilnenie spolupráce medzi poskytovateľmi vzdelávania dospelých, MVO, občianskou spoločnosťou, sociálnymi partnermi a osobami s rozhodovacími právomocami na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni;
- spoločné využívanie poznatkov a šírenie osvedčených postupov v oblasti vzdelávania dospelých v Európe;
- identifikáciu súčasných, nových a budúcich potrieb pre európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania dospelých a poradenstva;
- skúmanie metód a postupov o tom, ako sa dá zvýšiť účasť dospelých na vzdelávaní.

4.3.4. **Priorita 4: Validácia a certifikácia**

V rámci tejto priority by sa siete mali zamerať na:

- zlepšovanie validácie výstupov neformálneho a informálneho vzdelávania pri zohľadnení rôznych potrieb dospelých vzdelávajúcich sa osôb.
- zlepšovanie validácie neformálneho a informálneho vzdelávania odborníkov v oblasti vzdelávania dospelých;
- hodnotenie, ako možno vzhľadom na osobitné potreby dospelých existujúce rámce a zásady uplatniť na vzdelávanie dospelých;
- identifikáciu a šírenie mechanizmov na hodnotenie spôsobilostí a uznávanie formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania migrantov.

KAPITOLA 2 – PRIEREZOVÝ PROGRAM

Osobitné a operačné ciele prierezového programu

Osobitné ciele prierezového programu stanovené v článku 32.1 rozhodnutia o programe sú:

- a) podporovať európsku spoluprácu v oblastiach, ktoré zahŕňajú dva alebo viac sektorových podprogramov;
- b) podporovať kvalitu a transparentnosť systémov vzdelávania a odbornej prípravy členských štátov.

Operačné ciele prierezového programu stanovené v článku 32.2 rozhodnutia o programe sú:

- a) podporovať tvorbu politiky a spoluprácu na európskej úrovni v celoživotnom vzdelávaní, najmä v kontexte lisabonského procesu a pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010, ako aj v kontexte bolonského a kodanského procesu a ich následných iniciatív;
- b) zabezpečiť primeraný prísun porovnateľných údajov, štatistík a analýz s cieľom podporiť rozvoj politiky celoživotného vzdelávania, ako aj monitorovať pokrok v dosahovaní cieľov celoživotného vzdelávania a určiť oblasti, ktorým sa má venovať osobitná pozornosť;
- c) podporovať jazykové vzdelávanie a jazykovú rozmanitosť v členských štátoch;
- d) podporovať rozvoj inovácií s podporou IKT v obsahu, službách, pedagogických teóriách a praxi pre celoživotné vzdelávanie;
- e) zabezpečiť, aby sa výsledky programu celoživotného vzdelávania riadne uznali, predviedli a vo veľkej miere využívali.

1. KLÚČOVÁ AKTIVITA 1 – POLITIKA SPOLUPRÁCE A INOVÁCIE

1.1 Študijné návštevy pre odborníkov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy a osoby s rozhodovacími právomocami – (mobilita)

Cieľom tejto akcie je podporovať kultúru partnerského vzdelávania, t. j. pozorovanie, výmena skúseností a vzájomné učenie sa vychádzajúc zo skúseností so spoločným záujmom na úrovni EÚ. Akcia podporuje debatu o relevantných témach a rozvíja prístupy ku kvalite a transparentnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy. Osobitná pozornosť sa bude venovať zvyšovaniu účasti tvorcov politik a osôb s rozhodovacími právomocami.

Program študijných návštev bude sledovať priority politiky vzdelávania a odbornej prípravy vrátane priorit identifikovaných členskými štátmi. Okrem toho sa osobitná pozornosť venuje užšiemu prepojeniu medzi témami, ktoré boli predmetom študijných návštev, a vykonávaním lisabonskej stratégie, prioritami pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010, vrátane bolonského a kodanského procesu.

Pokiaľ ide o nové priority týkajúce sa študijných návštev, sú prepojené s aktualizovaným strategickým rámcom európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Zohľadňujú sa v nich štyri strategické výzvy, ktoré by mali tvoriť základ politiky spolupráce na európskej úrovni do roku 2020.

Sú to:

- urobiť z celoživotného vzdelávania a mobility študujúcich realitu;
- zlepšiť kvalitu a efektívnosť vzdelávania a odbornej prípravy a ich výsledkov;
- podporovať spravodlivosť a aktívne občianstvo;
- posilňovať inovácie a tvorivosť, vrátane podnikavosti na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy.

Vzhľadom na uvedené výzvy budú medzi hlavné témy študijných návštev v roku 2010 patriť tieto:

- kľúčové spôsobilosti pre všetkých, vrátane tvorivosti, inovácií a podnikavosti;
- zvyšovanie prístupu, rovnosti, kvality a efektívnosti vo vzdelávaní a odbornej príprave;
- udržiavanie atraktívnosti vyučovania a odbornej prípravy a skvalitňovanie vedenia;
- vzdelávanie a odborná príprava na účely zamestnateľnosti;
- zavádzanie spoločných európskych opatrení a nástrojov, zásad a rámcov pre celoživotné vzdelávanie vrátane celoživotného poradenstva;
- trendy a výzvy v oblasti stratégií celoživotného vzdelávania;
- rozvoj vzdelávacích spoločenstiev zahŕňajúcich všetky zúčastnené strany vo vzdelávaní a odbornej príprave;
- presadzovanie cezhraničnej mobility v rámci celoživotného vzdelávania.

Zoznam tém pre katalóg na roky 2010 – 2011 sa v plnej miere stotožňuje s touto štruktúrou.

1.2 Štúdie a porovnávací výskum

Cieľom tejto akcie je vypracovať porovnávacie analýzy vzdelávacích systémov v EÚ v snahe zabezpečiť primeraný prísun porovnateľných údajov, štatistík a analýz s cieľom podporiť rozvoj politiky celoživotného vzdelávania, ako aj monitorovať pokrok v dosahovaní cieľov celoživotného vzdelávania a určiť oblasti, ktorým sa má venovať osobitná pozornosť;

Prioritnými témami pre porovnávací výskum na posilnenie podkladov pre politiku a prax vo vzdelávaní a odbornej príprave sú:

1. podpora kvality, efektívnosti a rovnosti vo vysokoškolskom vzdelávaní;
2. zabezpečovanie vzdelávania dospelých: identifikácia, hodnotenie a podpora kvality v organizovaní, riadení a financovaní vzdelávania dospelých;
3. nadobúdanie kľúčových spôsobilostí v predškolskom a povinnom vzdelávaní;
4. prítťažlivosť a kvalita odborného vzdelávania a prípravy: riadenie systémov OVP a zlepšovanie porozumenia prepojeniam medzi OVP, vysokoškolským vzdelávaním a pracovným životom.
5. nadobúdanie tvorivých spôsobilostí v procese vzdelávania sa a ich vplyv na inováčnej, technickej, sociálnej a inštitucionálnej úrovni;

6. rozvoj nových spôsobov merania spôsobilostí, predpokladanie zručností potrebných pre hospodárstvo a spoločnosť v budúcnosti; schopnosť systémov vzdelávania a odbornej prípravy reagovať na tieto potreby a kvalita prepojenia medzi vzdelávaním a odbornou prípravou a trhom práce.

Uprednostnia sa projekty zamerané na štúdie a výskum v oblastiach, ktoré nie sú dostatočne pokryté najnovšími alebo prebiehajúcimi a plánovanými štúdiami, ktoré sú financované v rámci tejto akcie. Pred tým, ako uchádzači predložia svoj návrh, mali by sa uistiť, že navrhovaná téma ešte nebola a nebude súčasťou inej štúdie financovanej v rámci vzdelávacích programov EÚ.

Štúdie vybrané v rámci tejto akcie v rokoch 2007 a 2008 sú k dispozícii na tejto adrese:
http://eacea.ec.europa.eu/lfp/general_information/key_activity_1_en.html#links

Štúdie a správy o vzdelávaní a odbornej príprave, ktoré financovalo Generálne riaditeľstvo pre vzdelávanie a kultúru, sú k dispozícii na tejto adrese:
http://ec.europa.eu/education/more-information/moreinformation139_en.htm

Výzvy na predkladanie návrhov v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a mládeže sú k dispozícii na tejto adrese:
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/calls/tenders_en.html

Štúdie vypracované sieťou Eurydice sú k dispozícii na:
<http://www.eurydice.org>

2. KLÚČOVÁ AKTIVITA 2 - JAZYKY

Úvod: Politický kontext

Jazyková rozmanitosť je skutočnosťou života v Európe. Európska komisia sa zaväzuje túto kľúčovú črtu našich kultúr zachovávať a podporovať. V aktualizovanej Lisabonskej stratégii a v pracovnom programe Vzdelávanie a odborná príprava po roku 2010 sa schopnosť komunikovať v cudzích jazykoch považuje za kľúčovú spôsobilosť. Pracovná sila s praktickými jazykovými a medzikultúrnymi zručnosťami pomáha európskym podnikom úctinne konkurovať na globálnom trhu, zvyšuje vlastnú zamestnateľnosť a je rozhodujúca pre ekonomický rast a lepšie pracovné miesta. Viacjazyčnosť posilňuje aj osobný rozvoj a európske občianstvo, zvyšuje sociálnu súdržnosť a podporuje medzikultúrny dialóg vytvárajúc príležitosti na objavovanie iných hodnôt a iného myslenia a správania. Podpora jazykového vzdelávania a jazykovej rozmanitosti je jedným z cieľov programu ako celku a predovšetkým programov Comenius, Erasmus, Grundtvig a Leonardo. Kľúčová aktivita „Jazyky“ dopĺňa tieto sektorové programy tým, že sa zameriava na potreby výučby a učenia sa jazykov v dvoch alebo viacerých týchto sektoroch. Tento program sa vzťahuje na všetky jazyky.

2.1 Mnohostranné projekty

Tieto prierezové projekty musia dopĺňať aspoň dva zo štyroch predchádzajúcich programov a musia byť zamerané na zvyšovanie povedomia o výhodách jazykového vzdelávania, na viacjazyčný charakter Európskej únie, podporu prístupu k zdrojom jazykového vzdelávania a na prípravu a šírenie materiálov pre jazykové vzdelávanie vrátane on-line kurzov a nástrojov pre jazykové skúšky. Dôrazne sa odporúča využívať vždy, keď to bude vhodné, Spoločný európsky rámec pre jazyky Rady Európy.

Uprednostnia sa návrhy, ktoré sa zamerajú na jednu alebo viaceré z týchto tém:

- posilňovanie získavania spôsobilosti v menej používaných európskych jazykoch a/alebo zvyšovanie povedomia o nich vrátane rómčiny;
- posilňovanie získavania spôsobilosti v jazykoch na zlepšenie medzikultúrneho dialógu v Európe;
- posilňovanie jazykových spôsobilostí dôležitých pre pracovisko s cieľom zlepšiť integráciu jednotlivcov v podnikoch a zvýšiť európsku konkurencieschopnosť;
- príprava a podpora metodík na motiváciu osôb študujúcich jazyky a posilnenie ich schopnosti učiť sa jazyky, najmä využívaním informačných a komunikačných technológií.

2.2 Siete

Tieto prierezové siete prispievajú k implementácii jazykových politík v Európe. Propagujú jazykové vzdelávanie a jazykovú rozmanitosť, podporujú výmenu informácií o inovačných technikách a osvedčených postupoch, najmä medzi osobami s rozhodovacími právomocami a dôležitými odborníkmi v oblasti vzdelávania, prispôsobujú produkty predchádzajúcich projektov a poskytujú ich potenciálnym konečným užívateľom (verejné orgány, odborníci, podniky, študenti jazykov a pod.).

Uprednostnia sa návrhy, ktoré sa zamerajú na jednu alebo viaceré z týchto tém:

- osvedčené postupy s cieľom zlepšiť medzikultúrny dialóg a sociálne začleňovanie v Európe prostredníctvom vyučovania a učenia sa jazykov;
- osvedčené postupy v jazykovom vzdelávaní osôb s nízkym vzdelaním a slabými akademickými zručnosťami;
- osvedčené postupy v jazykovom vzdelávaní osôb s osobitnými potrebami.

3. KLÚČOVÁ AKTIVITA 3 – IKT

Úvod: Politický kontext

Podpora IKT je jedným z cieľov programu ako celku a predovšetkým programov Comenius, Erasmus, Grundtvig a Leonardo da Vinci. Klúčová aktivita „IKT“ dopĺňa tieto programy tým, že sa orientuje na IKT pre potreby výučby v dvoch alebo viacerých z týchto sektorov.

Zameriava sa na potenciál IKT ako katalyzátora spoločenských a vzdelávacích inovácií a zmien. Nejde o technológiu, ale o to, ako možno prostredníctvom IKT zlepšiť vzdelávanie (napr. simulácie; vzdelávanie založené na objavovaní; pritiahnutie osôb, ktoré predčasne opustili školu, späť k učeniu; umožniť vzdelávanie mimo školského prostredia; otvorené celoživotné vzdelávanie zamerané na prekonanie nedostatočnej digitálnej spôsobilosti).

Od Lisabonu sa dosiahol značný pokrok vo všetkých členských štátoch v oblasti IKT pre vzdelávanie. Takmer všetky inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy sú vybavené IKT a sú zapojené do siete pomocou IKT. Je však ešte potrebné urobiť viac na využitie úplného potenciálu IKT na podporu inovačného pedagogického rozvoja, všeobecného prístupu k celoživotnému vzdelávaniu a moderného riadenia vzdelávacích systémov. Tým sa urýchli návratnosť predchádzajúcich investícií do IKT.

Priority pre akciu v rámci klúčovej aktivity 3: IKT

3.1 Mnohostranné projekty

Uprednostnia sa tieto témy:

3.1.1 *Priorita 1: Identifikácia a implementácia inovačného využívania IKT pre celoživotné vzdelávanie, najmä pre skupiny, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením*

IKT umožňuje jednotlivcom, aby sa vo zvýšenej miere zapájali do sociálnych sietí a tým zvýšili možnosti svojho vzdelávania. Vzdelávanie je väčšinou spoločenský proces. Samoštúdium a informálne partnerské vzdelávanie sú dôležitými spôsobmi rozvoja elektronických zručností a digitálnych spôsobilostí. Tieto zručnosti sú však stále dôležitejšie aj vo formálnom vzdelávaní. Nová generácia nástrojov na vytváranie sociálnych sietí a platforiem založených na IKT („Web 2.0“ a iné relevantné využívanie IKT) rýchlo získava na obľube. Ako príklad môžu slúžiť weblogy, wiki, podcasty, sociálny softvér, virtuálne spoločenstvá a tiež aj nástroje, akými sú napríklad mobilné telefóny. Dajú sa jednoducho používať, sú dostupné a rozšírené, najmä medzi jednotlivcami, ktorí sú ohrození sociálnym vylúčením (osoby, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, etnické menšiny, starší ľudia a pod.), a tak ponúkajú možnosť skupinám, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením, aby sa (znovu) pripojili k verejným službám, vzdelávaniu a občianskej angažovanosti.

Projekty by sa mali týkať:

- rozvoja a realizácie experimentálnych vzdelávacích prístupov týkajúcich sa týchto nových trendov a nástrojov vrátane analýzy ich vplyvu na výsledky vzdelávania, správanie a postoje vzdelávajúcich sa osôb a na dosahovanie širších cieľov

vzdelávacej politiky, akými sú kvalita, spravodlivosť, začleňovanie, efektívnosť, tolerancia a pod;

- porovnávacích analýz existujúcich postupov na identifikáciu prevoditeľných osvedčených postupov a faktorov úspešnosti;

3.1.2 *Priorita 2: IKT ako katalyzátor pre inovácie a tvorivosť v celoživotnom vzdelávaní*

Podpora inovačných zručností si vyžaduje originálne prístupy k vzdelávaniu a výučbe a stratégie založené na prístupoch aktívneho vzdelávania ako napríklad tvorivé riešenie problémov, objavovanie, učenie sa v praxi, zážitkové vzdelávanie, kritické myslenie a tvorivosť. Vzdelávanie za podpory IKT môže tieto originálne prístupy účinne podporiť. Projekty by mali rozvíjať inovačné prístupy vo vzdelávaní na šírenie vzdelávacích zručností a posilnenie inovačných schopností.

Uprednostniť by sa mali projekty, ktoré identifikujú a využívajú riešenia na vzdelávanie pomocou IKT so zameraním na jednu alebo viac týchto tém:

- podpora tvorivosti, kde sa môže vzdelávajúci sa učiť prostredníctvom tvorivého vyjadrenia, podpora kritického a laterálneho myslenia na generovanie nových nápadov a inovačných riešení;
- podpora prístupov založených na kladení otázok a riešení problémov, kde sa môže vzdelávajúci sa učiť v praxi prostredníctvom experimentov v skutočnom a/alebo virtuálnom prostredí;
- podpora diaľkového, samostatného, nezávislého učenia v prostredí, v ktorom môžu vzdelávajúce sa osoby okamžite uplatňovať svoje vedomosti v praxi;
- podpora spoločného učenia v skupinách s cieľom riešiť komplexné problémy, ktoré si vyžadujú tvorivé a inovačné riešenia.

3.2 *Siete*

Uprednostnia sa siete zamerané na:

3.2.1 *Priorita 1: Riešenie prierezových otázok pre zapájanie a spájanie vzdelávacích spoločenstiev inovačným spôsobom prostredníctvom IKT*

Koncepcia vzdelávacieho spoločenstva sa udomácňuje na základe silnejších väzieb medzi školou, domovom, pracoviskom a miestnymi spoločenstvami. Je hlavnou súčasťou nových služieb a infraštruktúr IKT zriaďovaných v Európe.

Uprednostnia sa návrhy sietí zamerané na jednu alebo viacero z týchto tém:

- spoločné využívanie poznatkov a implementácia partnerstiev zahŕňajúcich všetky príslušné zúčastnené strany vo vzdelávaní pomocou IKT pokrývajúce stránku dopytu i ponuky (napr. zahŕňajúcich vydavateľov a aj ad hoc tvorcov obsahu);
- poskytovanie poradenstva a podpory v oblasti prierezových otázok, ktoré sa vzťahujú na využívanie služieb s digitálnym obsahom vo formálnom, neformálnom a informálnom prostredí vzdelávania, napríklad právne otázky o právach duševného vlastníctva, kvalitatívne normy, e-hodnotenie a e-portfóliá;

- príprava širšej inovácie vzdelávania založenej na schopnosti IKT podporovať nové pedagogické postupy a ich prispôsobenie sociálnym a ekonomickým zmenám, nové vzdelávacie zručnosti a riadenie zmeny.

3.2.2 Priorita 2: Posilnenie väzieb medzi IKT, tvorivosťou a inovačnými zručnosťami

Rastie význam rozhrania medzi trendmi využívania IKT vo vzdelávaní a odbornej príprave a novými možnosťami, ktoré tieto ponúkajú na podporu tvorivosti a inovácií medzi jednotlivcami, skupinami a organizáciami v celej Európe.

Uprednostnia sa návrhy sietí zamerané na jednu alebo viacero z týchto tém:

- spoločné využívanie poznatkov a zavádzanie experimentálnych prístupov na rozvoj tvorivosti a inovácií prostredníctvom využívania IKT;
- poskytovanie poradenstva a podpora inštitúcií a odborníkov v tejto oblasti;
- identifikácia osvedčených postupov a poskytovanie prípadových štúdií týkajúcich sa prístupov k výučbe a učeniu sa, ktoré podporujú schopnosť inovovať;
- zapájanie sa do propagačných aktivít a aktivít na zvyšovanie povedomia, podpora dialógu medzi zainteresovanými stranami a napomáhanie šírenia európskych výsledkov.

4. KLÚČOVÁ AKTIVITA 4 - ŠÍRENIE A VYUŽÍVANIE VÝSLEDKOV

KLúčová aktivita „Šírenie a využívanie výsledkov“ odráža rastúce povedomie medzi tvorcami politik aj odborníkmi o potrebe zabezpečiť maximálny vplyv projektov a akcií financovaných EÚ na podporu revidovanej lisabonskej agendy a realizácie pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010. Prvoradým cieľom tejto kľúčovej aktivity je pomôcť pri vytváraní rámca na účinné využívanie výsledkov na miestnej, sektorovej, regionálnej, národnej a európskej úrovni. Akcia financovaná v rámci tejto kľúčovej aktivity dopĺňa akciu týkajúcu sa šírenia a využívania konkrétnych výsledkov v rámci sektorových programov a iných kľúčových aktivít.

Za normálnych okolností sa uprednostnia projekty, ktoré ponúkajú integrovaný prístup v rámci dvoch alebo viacerých odlišných sektorov celoživotného vzdelávania, zapájajú významné osoby s rozhodovacími právomocami a/alebo preukážu, že majú potenciál na dosiahnutie výrazného vplyvu na sektorovej, regionálnej, národnej a/alebo európskej úrovni.

Uprednostnia sa **mnohostranné projekty** zamerané na:

- vypracovanie vhodnej infraštruktúry (analýza, mechanizmy, metodiky a praktické nástroje) na uľahčenie využívania výsledkov;
- prierezové akcie na európskej úrovni (podľa sektora, témy alebo užívateľskej skupiny);
- podporu „využívania výsledkov“ kľúčovými existujúcimi sieťami a dôležitými organizáciami s cieľom prenosu a využívania výsledkov (multiplikácie) a/alebo ich presadzovania do politik.

KAPITOLA 3 – PROGRAM JEAN MONNET

Osobitné a operačné ciele programu Jean Monnet

Osobitné ciele programu Jean Monnet stanovené v článku 35.1 rozhodnutia o programe sú:

- a) stimulovať vyučovacie a výskumné aktivity a reflexiu v oblasti štúdia európskej integrácie;
- b) podporovať existenciu primeraného rozsahu inštitúcií a združení zameraných na otázky súvisiace s európskou integráciou a na vzdelávanie a školenie v európskej perspektíve.

Operačné ciele programu Jean Monnet stanovené v článku 35.2 rozhodnutia o programe sú:

- a) stimulovať výnimočnú kvalitu výučby, výskumu a reflexie v štúdiách európskej integrácie vo vysokoškolských inštitúciách v Spoločenstve i neho,
- b) zvyšovať úroveň poznania a informovanosti o otázkach súvisiacich s európskou integráciou medzi akademickými odborníkmi i všeobecne medzi európskymi občanmi;
- c) podporovať kľúčové európske inštitúcie zaoberajúce sa otázkami súvisiacimi s európskou integráciou;
- d) podporovať existenciu vysokokvalitných európskych inštitúcií a združení pôsobiacich v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

AKTIVITY V OBLASTI VÝUČBY, VÝSKUMU A REFLEXIÍ PROGRAMU JEAN MONNET

Akcia a) programu Jean Monnet je zameraná na stimuláciu výučby, výskumu a reflexie v oblasti štúdií európskej integrácie na úrovni vysokoškolského vzdelávania (v rámci Európskej únie aj za jej hranicami). Cieľom je zvýšiť úroveň vedomostí a povedomia o záležitostiach týkajúcich sa európskej integrácie medzi akademickými pracovníkmi, študentmi a občanmi na celom svete.

a) Projekty vyučovania (moduly Jean Monnet, katedry Jean Monnet a katedry Jean Monnet *ad personam*)

Uprednostnia sa projekty, ktoré:

- zahŕňajú tvorbu nových vyučovacích aktivít (t. j. rozvoj nových kurzov a (alebo) nových študijných programov);
- zahŕňajú obmenu učiteľov v projektoch Jean Monnet;
- predkladajú inštitúcie vysokoškolského vzdelávania v nečlenských krajinách EÚ a najmä v krajinách, na ktoré sa zatiaľ nevzťahujú projekty Jean Monnet;
- sú určené študentom z iných inštitúcií vysokoškolského vzdelávania (napr. v tom istom meste alebo regióne) a študentom, ktorí neprichádzajú automaticky do kontaktu so štúdiom európskej integrácie (napr. študenti takých odborov ako prírodné vedy, inžinierstvo, medicína, vzdelávanie, umenie a jazyky atď.);

- prispievajú k celoživotnému vzdelávaniu (vrátane vzdelávania dospelých) a umožňujú účasť skupín občianskej spoločnosti (ako napríklad učiteľov základných a stredných škôl, novinárov, členov profesijných organizácií atď.);
- sa vzťahujú na bakalársky a magisterský stupeň ako aj na dohľad nad výskumom na doktorandskom stupni (táto priorita sa vzťahuje iba na katedry Jean Monnet a katedry Jean Monnet *ad personam*).

b) Iné akademické a výskumné projekty (centrá excelentnosti, informačné a výskumné aktivity a mnohostranné výskumné skupiny v rámci programu Jean Monnet)

Uprednostnia sa projekty, ktoré:

- zahŕňajú akademické aktivity, ktoré využívajú multidisciplinárne zdroje;
- preukazujú otvorenosť občianskej spoločnosti;
- zahŕňajú výskumných pracovníkov, ktorí pracujú na doktoráte alebo majú menej ako 5 rokov praxe po získaní doktorátu;
- zahŕňajú tvorbu spoločných nadnárodných aktivít a štrukturálnych prepojení s akademickými inštitúciami v iných krajinách,
- sa zameriavajú na dosahovanie výsledkov výskumu, ktoré nie je možné získať v rámci vnútroštátnych výskumných činností (táto priorita sa vzťahuje iba na informačné a výskumné aktivity a mnohostranné výskumné skupiny).